

EURİPİDES

YAKARICILAR

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

ESKİ YUNANCA ASLINDAN ÇEVİREN:  
SEMA SANDALCI



# EURIPIDES



# YAKARICILAR



ESKİ YUNANCA ASLINDAN ÇEVİREN:













EURİPİDES

YAKARICILAR

özgün adı

İKETİDES

eski yunanca aslından çeviren

SEMA SANDALCI

© türkiye iş bankası kültür yayınları, 2011

editör

ALİ ALKAN İNAL

görsel yönetmen

BİROL BAYRAM

düzeltili

NEBİYE ÇAVUŞ

grafik tasarım ve uygulama

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. baskı, mayıs 2011, istanbul

Bu kitabın tüm yayım hakları saklıdır.

Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

istiklal caddesi, meşelik sokak no: 2/4 beyoğlu 34433 istanbul

Tel. (0212) 252 39 91

Fax. (0212) 252 39 95

www.iskulttur.com.tr

# Çevirmenin Notu

Eski Yunan ve Latin metinleri, tarihin her alanına ışık tutabilen kök bilgileri içermektedir. Dönemin ozanları, tarihçileri ve düzyazı yazarları, birbiri ardına öyle mükemmel tarzlara ve ifade gücüne erişmişlerdi ki, çağlar boyu okuyanı derinden etkilemekte ve doğru düşünme gücünü pekiştirmekteler. Özellikle tragedya ve komedyalar ele alındığında, bu birbirine zıt iki türün, aynı zaman dilimleri içinde kendi kurallarına göre nasıl farklı bir gelişim gösterdiği de dikkate değerdir. Komedyaya toplumsal kusurları alayla dile getirerek mutlu sonu, tragedyaya ise geri dönüşü olmayan acı, ölüm, yıkım ve felaketi ele alır. Böylece oyunlar aracılığıyla insanlara kendi vicdanlarıyla kendilerini sorgulatma, dolayısıyla ruhu aklandırma gayreti içindedir. İşte, izleyiciye bu etkiyi hissettirmek üzere adeta birbirleriyle yarış halinde olan ve tarih boyunca ancak birkaç kişinin yetkinleştiği tragedya yazımında Aiskhylos (M.Ö. 525-456), Sophokles (M.Ö. 496-406) ve Euripides (M.Ö. 484-406) siyasal ve toplumsal olaylardan yola çıkarak, başkalarını da felakete sürükleyen olayları ele alıp, özgün bir kurgu ve etkin kelimelerle, toplumsal hataları azaltma gayreti içinde, kişiyi suça iten içsel nedenleri dile getirme çabası içindeydiler. Onlara göre ciddi, bedeli ağır suçlar cezasız kalamazdı. Bilerek ya da bilmeyerek yapılan kötülük, er geç ortaya çıkacaktı. Çünkü her şeyin belirleyicisi doğanın değişmez yasaları bunu gerektirmekteydi. Hatta kimsenin göremediği, tanığının olmadığı bir suçun bile cezalandırıcısı vardı: Vicdan.

Bu yüzden tragedya, hatta komedyaya yazarları, başka halkların değil, kendi gündelik yaşamlarında kendi toplumunu yakından ilgilendirdiği için siyaset, savaş ve yöneticilerin karakteriyle ilgili konulara fazlasıyla duyarlıydılar. Dünyada çok az kişinin göstereceği cesaretle bu yazarlar, yöneticileri hataya düşüren etkenleri, tarih kadar, derin psikolojik tahlillerle de açıklamaya çalışmışlardır. Bu tahliller bugün bile geçerlidir. Bu da onların yazarlık yeteneklerinin gücünü ve başarısını kanıtlamaktadır. Olasılıkla dönemin bazı siyasetçileri de bu tür etkinliği saygıyla karşılıyorlardı.

Günümüzde bile birçok yazarın ulaşamadığı başarıyı taşıyan bu klasik eserlerin tamamı, çeviri hataları olmasına karşın batı dillerine çevrilmiştir. Fakat Anadolu kültürleriyle çok yakın bağı olan Eski Yunan ve Latince eserlerin Türkçe'ye kazandırılması nedense çok yavaş ilerlemektedir. Oysa eskiçağ yazarları çok iyi analiz yaparak eserlerini oluşturdukları ve eski Batı Anadolu anlayışını da yansıttıkları için, bu klasik eserlerin hem insan ruhunu eğitmeye hem de bize geçmişi hatırlatmada derin katkısı bulunmaktadır. Gerek tarih, tıp, hukuk, arkeoloji, gerek toplum, düşünce ve kültür alanında bugüne kadar *yazılı temel kaynak* sayılan bütün bu eserler, yazık ki, günümüzde özellikle akademik çevrede *çeviri eser* olarak nitelendirilmektedir. Oysa bu metinleri tercüme etmek, onu kurgulamak kadar zahmetli bir iştir. Bu yanlış anlayışın değişmesini dileriz. Çünkü çeviri yaparken, dönemin, tarihi ve düşünce gelişimini, halkın yaşam seviyesini, yazarın karakterini, olaylar karşısındaki duygu ve düşüncelerini anlamak, kelimelerin anlamlarını da buna göre seçmek gerekmektedir. Ayrıca çeviride en büyük sorumluluk, tarihsel değer taşıyan ve eskiçağ araştırmalarına kaynak oluşturan ana metne sadık kalacak şekilde, güç ifadeleri bile o günkü anlamına yakın biçimde kendi dilimize, okuma akışını bozmadan aktarabilmektir.

Çağdaş Yunanlı yorumculara göre, Euripides'in "Yakarıcılar"ı, Atina halkı için bir ilahi, ayrıca eskiden sadece dini geleneklere dayalı kuralların akla yatkın oluşuna yeni bir belirti olarak karakterize edilmişti.

*İçeriği*, olasılıkla M.Ö. 424 yılını kapsamaktaydı, Peloponessos savaşının başlamasından yedi yıl sonrasını. Yazarı teşvik eden olay, aynı yıl, Delos savaşının ardından ölümlerin verilmesi konusunda Atinalıların Thebaililerle yaptıkları görüşmeler olmalıydı. Ozan, *Troyalı Kadınlar*'da (*Troades*) olduğu gibi, savaş karşıtı sesini duyurmak ve savaşın anlamsızlığını vurgulamak için yine bir fırsat bulmuştu: “Çünkü savaş halkın oyuna sunulduğunda, kimse kendi felaketini düşünmüyor, hatta felaketin ötekileri vuracağına inanıyor.”

Eserde efsanevi Theseus'un demokrasinin kurucusu ve savunucusu olarak gösterilmesi ise tarihi bir çelişkidir. Kesinlikle, Euripides'in bu kahramana atfettiği özellikler, Perikles'in de önemli düşünceleriydi. Aynı şekilde yüce gönüllü Attika motifi, *Herakles Soylular* (*Herakleidae*) adlı tragedyasında olduğu gibi, burada da Atina hümanizmini, güçsüzlerin haklarını savunmaktadır.

Bu eserde tragedyaya konu olan ana tema, savaşta ölenleri gömmeyi yasaklamanın *küstahlığı* ile ölenlerin yakınlarının gömme ve yas tutmadaki ısrarıdır. Çünkü yas, tanrısal ve toplumsal haktır. Argos'u haksız savaşa süren Adrastos, Kreon'un ahlaki yasalarını çiğneyerek, ölümlerin gömülmesini yasaklamıştı. Dolayısıyla olay hem bir halkı, hem ölen yedi komutanın annelerini, hem de dolaylı olarak tüm kent devleti ilgilendirmektedir.

Savaş karşıtı bu Atinalı Theseus karakteri, eserde bir yandan ozanın öz niyetini ve derinliğini yansıtmakta, diğer yandan, Atina'ya, elbette sadece Atina'nın efsane kahramanı Theseus'a değil, döneminin demokrasisine de bir övgü niteliğindedir. Bu bakımdan Euripides de vatansever bir ozan olarak görülebilir.

Elbette eserin gerçek amacı daha geniş bir kapsamı oluşturmaktadır. Yazarın savaş karşıtı görüşünü, barışseverliğini vurgulamaktadır. Eğer eserde geçen Euadne olayıyla konuyu ele alırsak, yüzeysel olarak, bu, izleyicinin ilgisini çekmekten başka bir amacı olmayan bir kışkırtma, bir melodram havası olarak görülebilir. Fakat böyle bir görüş hatalıdır ve Euripides'e de haksızlıktır. Euadne, kasıtlı olarak, savaşın getirdiği felaketleri başka hangi aksiliklerin izleyebileceğini temsil etmektedir. Anaların ve çocukların ağıtları, yaşanan acı etkileri ifade etmektedir. Euadne ve yaşlı babası İphes, acıların doğal sonuçlarını yansıtmaktadır. Ağıtın bütününde gerçek bir dayanak vardır. Yani savaş, sadece ölenler için kaçınılmaz mateme neden olmamakta, aynı zamanda yaşamlarını kaybedenlerle bağıntılı olarak, onların ailesi, akrabası ve sevdikleri için de umudu tüketip ölüme sürekeleyecek yeni felaketlere yol açabildiğidir.

Euripides'in seyircisinin de yedi yıl boyunca Peloponessos savaşının soğuk ortamını yaşadığını ve eserin akışının kalplerinde çok güçlü yankılandığını unutmamalıyız. Aynı ve hatta daha büyük bir etkiyi, onlar için ozanın barışsever çığlığı da yapmaktaydı. Eserin sonunda, tanrıça Athena'nın *görünmesi* –tipik, *tanrının gökten inmesi*, eserin hiçbir sorununu çözmeyp– siyasi bir ders niteliği taşımaktadır. Athena yaptığı yardım için politik karşılık istemeyen aklı başında Theseus'a pratik bir tavsiyede bulunur: Argos'la ittifak. Argos'la ittifak Atina'nın konumunu güçlendirir, en azından barış adına. Bu sırada, Sparta ile bir savaş olduğunda Atina'nın Argos'la müttefikliğine de işaret edilmektedir.

## Eserin Özeti

Thebai kralı Kreon, Polyneikes'e iyilik için, Kadmeia'yı (Thebai'yi) kuşatan Argoslu yedi komutanın yenilmesi ve ölmelerinin ardından, komutanların gömülmesini yasaklar. Bunun üzerine, ölen komutanların yaşlı anaları Argos'tan Kral Adrastos'la birlikte Atina'ya gelirler. Yakarıcılar, Theseus'un annesi Aithra'yı, Eleusis tapınağında toprağın ve bereketli ürünlerinin tanrıçası Demeter'e ibadet ederken bulurlar ve oğlunu kendilerine yardımcı olmaya ikna etmesi için yalvarırlar. Annesini aramaya gelen Theseus, ülkesini düşünmeden yıkıcı savaşa sürükleyen Adrastos'a yardım etmeyi önceleri reddeder. Fakat annesi Aithra tarafından ikna edilir. Demokratik bir kral olduğu için, Theseus da Atinalıları ikna eder ve eğer barışçıl yollarla vermezlerse, ölüleri almak için bir de ordu hazırlar. Gelen Thebaili bir haberci, küstah şekilde Thebai'nın isteklerini belirtir. Öyle ki, silahlarla hesaplaşma artık kaçınılmazdır. Atinalılar zaferi kazanır ve Argoslu ölüleri geri alınır. Theseus onları yakar ve küllerini çocuklarına verir. Bu arada Euadne sevdiği kocası Kapaneus'ın ölmesinden dolayı yarı delirmiş halde ortaya çıkar ve yaşlı babası İphes'in çabalarına karşın, kendisini ölü için yakılan ateşe atarak intihar eder. Eser, Argosluların, tehlikeye düşecek olursa Atina'ya yardım edecekleri yeminiyle son bulur. Bu yemini etmeye, eserin sonunda ortaya çıkan ve Theseus'a bazı tavsiyelerde bulunan tanrıça Athena zorlar.



# Kişiler[\*]

AİTHRA Theseus'un annesi

KORO Argoslu soylu kadınlar ve maiyetindekiler

THESEUS Atinalı kahraman, Aigeas ve Aithra'nın oğlu

ADRASTOS Argos kralı

THEBAİLİ HABERCİ

ARGOSLU HABERCİ

EUADNE Ölen Kapaneus'ın karısı

İPHES Euadne'nin yaşlı babası

ÇOCUKLAR Ölen Argosluların çocukları

ATHENA Atina kentinin koruyucusu, bilgelik, savaş tanrıçası

*Sahne: Eleusina'daki Demeter tapınağı. Sunağın önü ve yüksek bir kayanın yanı. Sunağın önünde Aithra'nın etrafı yakarıcılar tarafından çevrilmiştir.*

Euripides'in bu eserinin Eski Yunanca metni ve gerekli ek açıklamalar için, Tasos Russos, *Euripides İketides*, Kaktos Yayınları, Atina 1992 ve Arthur S. Way, D. Hit, *Euripides*, C. III, LCL, 1930 London (s. 493-597) adlı yayınlardan yararlanılmıştır.



## AİTHRA

Ey! Eleusia ülkesinin kurucusu Demeter

ve tanrıçanın tapınaklarını gözeten rahipleri,

beni ve oğlum Theseus'u ve Atina kentini

ve de Loksias'ın<sup>[1]</sup> kehanetleriyle, zenginlik

içindeki ben Aithra'yı sarayda büyüten

babamın, Pandion'un<sup>[2]</sup> oğlu Aigeus'a eş olarak

verdiği Pittheus'un<sup>[3]</sup> ülkesini mutlu kılınız.

Bu yaşlı kadınları gördüğüm zaman bunları

söyledim. Bu kadınlar, Argos ülkesindeki evlerini

bırakıp geldiler, ellerinde yakarı dalı,<sup>[4]</sup> dizlerime kapanıp

yakarmaya. Çünkü korkunç bir felaket geldi başlarına.

Kadmeia<sup>[5]</sup> kapıları civarında,<sup>[6]</sup> yedi cesur evlatları

öldüğü için çocuksuz kaldılar. Argos önderi Adrastos

onları alıp götürdü, Polyneikes'in firari damadı

olduğu için, Oidipus'un mirasından pay almak istediğinden

dolayı. Bu anneler, mızrak altında yok olan

ölülerini kendi vatanlarına gömmek istemelerine

karşın, zaferi kazananlar, tanrıların yasalarını

küçümseyerek, engel oluyorlar, teslim etmeyi istemiyorlar.

Onlarla ortak yükü taşıyan Adrastos da burada, gözleri yaşla

ıslanmış, benden yardım istiyor, mızraktan ve de sarayından

yola çıktığı çok bahtsız seferden içi sızlayarak. Ricalarla,

ya sözle ya silahın gücüyle ölülerin bekçisi ve

gömme olayının ortağı olması için oğlumu

ikna etmeye beni teşvik ediyor. Bu işi sadece

oğlumu ve Atinalıların kentini yanına almakla

başarabilir. Ülkem adına kurban kesmek üzere,  
sarayımdan bu tapınağa geldim, ilk olarak,  
bu ülkede boy veren verimli buğday buradan çıkar.<sup>[7]</sup>  
Elimde yapraklı yapraksız bu dal, duruyorum tanrıça  
Demeter ve kızı için sunuların yakmak üzere  
konulduğu altarlarda, acıyorum saçları beyaz,  
çocuksuz bu analara, saygı duyuyorum kutsal çelenklerine.  
Habercim, Theseus'ı buraya çağırmak üzere  
şehre doğru yola çıktı, bu kadınların acısını  
ülkeden sürsün, yakarıcının sorununu çözsün diye,  
tanrıların hak olarak koyduğu şekilde.  
Bilge oldukları için, kadınların her şeyi  
erkekler aracılığıyla yapmaları icap eder.

KORO

– Ey yaşlı kraliçe, karşında diz çöküp,  
yaşlı dudaklarımla sana yalvarıyorum.

Yasal değil .....<sup>[8]</sup>

– Evlatlarımızı kurtar.

– Geride kalan ölü bedenleri  
parçalanıp, yırtıcı hayvanlara  
dağlarda yiyecek olmasın.

– Acı dolu sesime bak,  
iki gözümdeki yaşa,

ellerimle tırmalayarak

yırttım yaşlı derimi. Niçin mi?

Ölen evlatlarımı ne eve götürmeme

izin var, ne de toprakla örtmeye.

– Ey kraliçe, sen de bir oğul doğurdun

kocanın sevgili evlilik yatağında.

Şu an benim halimi düşün, anla  
doğurduğum evlatların ölmesi üzerine  
mutsuz halde ne kadar acı çekiyorum.

İkna et oğlunu, yalvarıyoruz,

İsmenon'a<sup>[9]</sup> gelmeye ve ölenlerin gömülmemiş halde bekleyen  
yiğit bedenlerini elime vermeye.

– İbadet etmeye değil, ateşin yandığı  
tanrı sunakları önünde eğilip,  
yakarmaya geldim.

Haklıyız, senin ve

çok iyi evladının felaketimi  
sona erdirecek gücü bulunuyor.

Acı başıma gelene, yalvarıyorum  
oğlun, bahtsız ölümü elime versin,  
oğlumun acı dolu uzuvlarına sarılayım.

– Başka bir inleme, ağıt geliyor  
geriden, esirlerin elleri ses çıkarıyor.

İleri, ey felaket yoldaşları!

İleri, ey aynı acıyı yaşayanlar!

Hades korosuna başlansın,

tırnaklar beyaz yanakları

kana bulasın, ölülerinizin

yüzlerine süs diye.

– Bu doyumsuz, güzel ağıt beni götürüyor

acı dolu, derin kayalıktan

durmaksızın damla damla

akan bir suya. Çünkü kadınlar için

ölen evlatlarına ağıtlarla ağlama

yaradılıştan gelir. Ah, ah!

Ölsem de, bu acıları unutsam.

THESEUS

Bir inleme ve göğüslere vurma sesi duydum,

ölülere de ağıtlar, bu tapınaktan mı geliyor sesler?

Bir korku sarıyor beni, yoksa ardına düştüğüm,

evden tapınağa dek gitmesi uzun zaman alan anama

bir şey mi oldu!

Ah!

Ne oluyor? İçeriye girdiğimde garip şeyler görüyorum.

Yaşlı anam sunağa oturmuş halde,

yanında yabancı kadınlar, kötü bir durum yok.

Yaşlı gözlerden yere acı gözyaşı akıyor,

Saçlar kesilmiş<sup>[10]</sup> ve giysileri yırtılmış, izleyici gibi değiller.

Ana, ne oluyor? Söyle bana, dinleyeyim.

Çünkü yeni bir şeyin olduğunu düşünüyorum.

AİTHRA

Ey oğul, bu kadınlar, Kadmeia kapıları önünde ölen

yedi komutanın anaları. Gördüğün gibi, yakarı dallarıyla

birlikte, ey evlat, halka halinde etrafımda duruyorlar.

THESEUS

Kapıda acıyla iç çeken şu kişi kim?

AİTHRA

Dediklerine göre, Adrastos. Argosluların kralı.

THESEUS

Ya etrafındaki çocuklar? Yoksa bunların çocukları mı?

AİTHRA

Hayır, fakat ölenlerin oğulları.

THESEUS

Hangi nedenle bize yakarmaya geldiler?

AİTHRA

Biliyorum. Fakat sözlerini dinlemelisin, oğul.

THESEUS

Sana soruyorum,

süslü örtülerle saklı başını açıp, ağıtı bırak.

Çünkü sonunda dille söylenmeyen bir şey yoktur.

ADRASTOS

Ey zafer getiren Atinalıların kralı,

Theseus, sana ve şehrine yakarmaya geldim.

THESEUS

Ne istersin, neye ihtiyacın var?

ADRASTOS

Askeri seferimin felaketle sona erdiğini biliyorsun.

THESEUS

Çünkü Yunanistan'ı sessiz geçmedin.

ADRASTOS

Orada en iyi Argosluları kaybettim.

THESEUS

Bunlar acı savaşın işi.

ADRASTOS

Bu ölüleri geri almak için şehre geldim.

THESEUS

Hermes'in<sup>[11]</sup> habercilerine güvenerek, ölüleri gömmen için mi?

ADRASTOS

Fakat katilleri bana izin vermiyor.

THESEUS

Ne diyorlar, yasaya aykırı bir şey mi istedin?

ADRASTOS

Ne mi? Başarıyı taşımayı bilmiyorlar.

THESEUS

Bunun için benden tavsiye mi istiyorsun? Yoksa bir iyilik mi?

ADRASTOS

Ey Theseus, Argos'un çocuklarını senin almanı isterim.

THESEUS

Bizim Argos nerede? Yoksa büyük sözlerin anlamı yok mu?

ADRASTOS

Yenilince ayrıldık. Bu yüzden sana geldik.

THESEUS

Bunu kendin için mi, yoksa bütün şehir için mi düşündün?

ADRASTOS

Bütün Danaidler, ölüleri gömmek için sana yalvarıyor.

THESEUS

Yedi komutanı Thebai'ye niçin gönderdin?

ADRASTOS

İki damadıma<sup>[12]</sup> iyilik yapmak için.

THESEUS

Kızlarını Argos'un hangi çocuklarına verdin?

ADRASTOS

Ev halkına akraba olanlarla evlendirmedim.

THESEUS

Yoksa kızlarını Argos'tan dışarıya, yabancılara mı verdin?

ADRASTOS

Thebai soylu Polyneikes'e ve Tydeus'a.<sup>[13]</sup>



THESEUS

Hangi arzuya kapılıp bu evliliğe kalkıştın?

ADRASTOS

Phoibos'un<sup>[14]</sup> tahmin edilmesi güç bilmeceleeri beni yanılttı.

THESEUS

Apollon kızlarının düğünü için hangi kehaneti söyledi?

ADRASTOS

Kızlarımı yaban domuzuna ve bir aslana vermemi.

THESEUS

Sen tanrının kehanetini nasıl yorumladın?

ADRASTOS

Geceleyin kapımıza sürgün gelmişti.

THESEUS

Kim bu iki kişi? Söyle! İki kişi demiştin.

ADRASTOS

Tydeus ve Polyneikes savaşa tutuştu.

THESEUS

Yoksa bu vahşilere mi verdin kızlarını?

ADRASTOS

İki vahşi hayvan gibi savaştıklarını düşündüm.

THESEUS

Hangi nedenle vatanın dışına atılıp geldiler?

ADRASTOS

Tydeus akraba kanı yüzünden vatanını bıraktı.

THESEUS

Oidipus'un oğlu hangi nedenle Thebai'yı bırakmıştı?

ADRASTOS

Baba laneti yüzünden, kardeşini öldürmesin diye.<sup>[15]</sup>

THESEUS

Gönüllü olarak uzaklaşmakla doğru yolu seçmiş.

ADRASTOS

Fakat geride kalanlar gidenlere haksızlık ederler.

THESEUS

Yoksa kardeşi servetine el mi koydu?

ADRASTOS

Bunu yargılamaya gelmiştim. Ya da ölmeye.

THESEUS

Kahinlere mi gittin, ateşe verdiği kurbanlara mı baktın?

ADRASTOS

Oy, oy! Yaptığım hatadan daha çok beni yıkıyorsun.

THESEUS

Anlaşılan, tanrıların isteğiyle gitmemişsin.

ADRASTOS

Daha çok Amphiareos'u<sup>[16]</sup> zorlamaya gittim.

THESEUS

Böylece kolaylıkla tanrıların kehanetinden kurtuldun mu?

ADRASTOS

Genç insanların sesleri beni yanılttı.

THESEUS

Sağduyu yerine cesaretle acele ettin.

ADRASTOS

Ve bu birçok komutanın ölümüne neden oldu.

Ama, ey bütün Yunanistan'ın<sup>[17]</sup> en yiğit başı,

Atinalıların kralı, utanç içindeyim,

dizlerin önünde ellerimi yere kapayarak eğiliyorum,

bir zamanların mutlu kralı, şimdi yaşlı bir adam olarak.

Çünkü felaketlerime boyun eğmem gerek.

Kurtar ölülerimizi ve de yaşlılığın evlatsızlığa boyun eğmeyle geldiği şu ölen evlatların analarını da kötü acılardan kurtar, buraya, yabancı bir yere yaşlı el ve ayaklarını sürükleyip gelmeye cesaret ettiler.

Demeter’in gizli sırlarına<sup>[18]</sup> elçi olarak değil, ölülerini gömmek amacıyla geldiler, ki bu kadınların kendi evlatlarının güzel elleriyle gömülmeleri gerekirken. Aç olanın, mutlu birine bakması, yoksul olanın zenginlere göz dikmesi doğrudur, kendilerinin de serveti olmasını isterler, mutsuz olmayanların acılardan korkması gibi.

.....

Bir ozan mutlu ise sevinç şarkıları üretir, eğer bunu hissetmemişse, kendileri de incinmişse, bu kişilerin başkalarını memnun etmesi olanaksızdır. Zaten doğru da değildir.

Belki şunu dersin: “Atinalılara bu acıyı vermek için mi Pelops’un ülkesine<sup>[19]</sup> geldin?” Bunları açıklamakla doğruyu yapıyorum.

Sparta acımasızdır, her şekilde işlenir, hatta başka küçük acılarda da.<sup>[20]</sup> Sadece senin şehrin böyle bir acıya katlanabilir.

Yakarıları gör, gençliğin, cesur önderliğin var. Önder eksikliği yüzünden gereksiz yere birçok şehir yıkılır.

KORO

Ben de sana aynı sözleri söylüyorum,

ey Theseus, acı yaşadığımız felaketlere.

THESEUS

Başkalarıyla da sözle rekabete girdim.

Çünkü biri ölümler için iyi şeylerden çok

kötü şeylerin bulunduğunu söyledi.

Ben ise bunların tersi görüşündeyim,

ölümlüler için iyi şeylerin kötü şeylerden daha çok olduğu.

Eğer böyle olmasaydı, yok olurduk.

Adak sunarım, bizim için yaşamı kargaşa ve

yabanilikten çıkarıp düzene sokan o tanrıya,

ilk önce içimize birliği koyan, sonra sözle iletişim

için dili veren, böylece konuşarak öğreniyoruz,

besin için ürünün, gökyüzünden damlayan suyla

beslendiğini, böylece topraktan çıkarak

mideyi beslediğini. Ayrıca kışın sorunlarından,

soğuk havadan korunmamız, hava değiştiğinde

denize girmemiz, bir tanrının işidir,

yeryüzünün değişikliğine göre farklılaşıyoruz.

Görülmez olsalar da, açık olarak bilemeyiz,

ateşe bakarak, kanatlıların iç organlarını inceleyerek, [\[21\]](#)

kahinler geleceği söylerler. Acaba,

yaşam için tanrı böyle bir işlevi verdiği halde,

biz mi yetersiziz, yoksa bu şeyler mi yetmiyor?

Fakat basiretli düşünme, tanrıdan daha büyük

güç almak olduğundan, kehanetlerde kibre

kapıldığımızda ise, tanrılardan daha bilge

olduğumuz hissine kapılırız.

Sen burada onluk görünüyorsun, akıllı olmaksızın,

sen ki, tanrılar güçlü olduğundan Phoibos'un kehanetleriyle

kızlarını evlendirmek üzere yabancılara verdin,

parlak evine çamur bulaştırdın, ev halkını

yaraladın. Çünkü akıllı, bilge birinin haksız bedenleri

haklılarla hiç birleştirmemesi, ama

dostları evlerine, mutluluğa ulaştırması gerekir.

Çünkü ortak kaderleri yöneten tanrı,

acı çekenin acıları gibi haksızlık eden

kişiyi de hiç acı çekirmeden yok etmemiştir.

Kahinlerin tanrısal kehaneti söylemesine karşın,

şiddetle tanrıları küçümseyip, görmezden gelerek

tüm Argosluları bir sefere götürdün.

Şehri yıktın, gençlerle birlikte savaşa girdiğinden,

onlar ki, onurlandırılınca, savaşırlara sevinirler,

adaletsizce çoğalırlar, yurttaşları yıkıma götürdükten

sonra da, biri önder olmak için, diğeri gücü ele geçirip,

kibirlenmek için, bir diğeri de çıkar için başa gelmeye

çalışır, halkın ne zarara uğrayacağını düşünmeden.

Yurttaşlar üç kısımdır: zenginler, işe yaramaz olanlar

ve de daima daha fazlasını isteyenler. Hiçbir şeyi

olmayan ve yaşam kaynağı eksik olanlar ise dehşetle

kıskançlığa daha fazla pay verdiklerinden,

sahip oldukları meydana kötü şeyler atıp,

değersiz yöneticilerin dilleriyle tuzağa düşerler.

Bu üçünden ikincisi, [\[22\]](#) şehirleri korur,

şehrin oluşturduğu düzeni korurlar.

Bundan böyle ben sana müttefik olur muyum?

Vatandaşlarıma hangi doğruyu söylerim?

Esenle git. Çünkü doğru düşünmemekle,  
kişi kendi iyi kaderini yıkar, bizi bırak.

KORO

Suç işledi. Gençlerin arasında buna katıldı.

Yine de onu bağışlaman gerek.

Ey kral, bunları iyileştirmen için geldik.

ADRASTOS

Suçlarıma yargıç olasın diye seçmedim seni,  
yaptığım şeyden, memnunluk duymasam da  
bu yüzden beni cezalandırmanı değil, ey kral,  
yardımını istiyorum. Eğer bunlardan memnun değilsen,  
isteklerini kabul etmem gerek. Daha ne yapayım?

Haydi, yaşlı analar, gelin, parlak yapraklı dalı  
bırakalım, tanrıları ve toprağı ve ateşi getiren tanrıça  
Demeter'i ve de güneş ışığını tanık tutmak için,  
çünkü tanrı adına yakarmalar bize bir şey sağlamadı.

KORO

.....

Pelops'un çocuğı idi, Pelopia da memleketimiz,  
seninle bu aynı ata kanını taşıyoruz.

AİTHRA

Ne yapıyorsun? Bunları bırakıp, yaşlı kadınları  
memleketten mi süreceksin, onlar için bir şey yapmadan?

Yapma! Çünkü yabani bir hayvan kayaya,  
bir köle tanrıların sunaklarına, ağır kış tehdidinde  
olan bir şehir de diğer bir şehre sığınır.

KORO

–Git, Persephone rahipleriyle birlikte, ey zavallı,

git ve dizlerine kapan, ellerini uzatarak yakar,  
ölen evlatlarımın bedenlerini al, vay bahtı kara ben,  
ki o gençleri Kadmeia surları altında yitirdim.

Yazık bana! Alın, tutun, götürün, yargılayın  
bu yaşlı ellerimi.

– Sakalın aşkına, ey dost, ey Yunanistan’ın en soylusu,  
dizlerine kapanıp, çaresiz ellerimi uzatıp  
yalvarıyorum!

– Acı çocuklarıma ve yalvaran bana, evinden uzakta  
acı çeken, acı duyan.

– Ey evlat, yalvarıyorum, gömülmemiş senin yaştaki çocuklarımı  
Kadmos’un ülkesindeki vahşi hayvanların eğlencesi olarak görme.

– Yaş akan gözlerime bak, çocuklarımdan bir mezarı olması için  
dizlerine kapanıyorum.

THESEUS

Ey ana, niçin ağlıyorsun, yüzünü çepeçevre  
ince bir örtüyle örterek? Yoksa bu kadınların  
acı feryatlarını mı duydun? Benim de içimde bir şey oldu.

Kaldır yaşlı başını, ağlama

Demeter’in yanan kutsal sunağını yanında.

AİTHRA

Yazık!

THESEUS

Bunların acıları seni üzmemeli.

AİTHRA

Yazık! Bahtsız kadınlar.

THESEUS

Sen bunlar için üzülme.

AİTHRA

Evladım, senin için ve kent için iyi bir şey söyleyeyim mi?

THESEUS

Kadınlar tarafından da söylenen birçok bilge söz bulunduğundan, söyle.

AİTHRA

Fakat içimde tuttuğum bir söz beni tereddüde sürüklüyor.

THESEUS

Kötü bir şey diyeceksen, sevdiklerin adına içinde tutman daha yararlıdır.

AİTHRA

Suskun kalmayacağım, daha sonra şimdiki suskunluktan

kendimi suçlu hissederim, susmakla kötü yaptığım için,

mecliste kadınlara iyi şeyler söylemekten korkmadığım için,

doğru bulduğum şeyi korkuyla da olsa ortaya koyacağım.

Ben, ey evladım, senin öncelikle tanrıları düşünmeni

tavsiye ederim, onursuz davranarak hata yapmamanı.

Diğer şeylerde doğru düşünsen bile, sadece bunda hata yapabilirsin.

Bununla birlikte, haksızlığa uğrayanlara karşı açık yürekli

olmak gerekmeseydi, gerçekten suskun kalırdım.

Şimdi şunu da bil: Bu sana onur getirecek ve

bana da korku getirmeyecek, ey evlat,

ölüleri gömülmeğe, kaderinden ve gömü

hediyelerinden alı koyan zorba kişileri yakalaman,

yasal olarak da tüm Yunanistan'ın karışmasını

engellemen gerekir. Çünkü bir kimse yasaları doğru şekilde

koruduğunda, kentleri insanlarıyla birlikte koruyacaktır.

Biri ellerin korkaklığından söz ederse,

korkmaktan uzak durduğun için kentin

iyi ün çelengini kazanırsın, vahşi bir yaban domuz ile



mücadeleyi kazandığın gibi,<sup>[23]</sup> acı zahmete dayanıp,

ki miğfer ve sivri kargı ile zorluklarla mücadele etmek gerekecek, yüreksiz görünsen de.

Kesinlikle oğlum değilsin, ey evlat, bunları yapmazsan.

Alaya alındığında vatanının, düşüncesiz, alay edenlere korkutucu bir bakış attığını görüyor musun?

Çünkü zahmetlerle büyüyor. Sakin şehirler karanlıkları görürlerse, saygın kentler de karanlıkları görür.

Ey oğlum, ölümlere ve de yardıma muhtaç bu zavallı kadınlara yardım etmeyecek misin?

Adaletle hareket eden senin için endişe duymam,  
Kadmos halkına iyi davrandığını gördüğümünden,  
inanıyorum, halk için başka vuruşların da zarlarla atılacağına. Çünkü bir tanrı her şeyi yeniden tersine çevirir.

KORO

Ey değerli kadın, onun ve benim için çok iyi konuştun. Bunun böyle olması, iki kat sevinç veriyor.

THESEUS

Onun hakkında söylediklerim doğru, anne,  
hangi düşünceler altında hata yaptığını açıkça gördüm. Uyardığın şeyleri ben de görüyorum, tehlikelerden sakınmak için kendi tarzıma uygun olmayan. Çünkü birçok iyi şey yaptığım için,<sup>[24]</sup> Yunanlılara<sup>[25]</sup> daima kötülerini cezalandırma alışkanlığımın olduğunu gösterdim.

Zor görevlerin beni güçsüz bırakması mümkün değil.

Ölümlü düşmanlarım ne söylemez ki,

burada beni doğuran sen

en başta bu zor görevi üstlenmemi emrediyorsan?

Bunları yapacağım. Gidip, sözle ikna edip,

ölüleri kurtaracağım. Eğer olmazsa, bu mızrak  
zoruyla olacak, tanrıların kıskançlığı olmadan.

Bütün şehrin buna karar vermesini isteyeceğim.

Bu isteğim üzerine düşünecekler. Halk, söz  
söylemede serbest, daha saygın olmasını istediğimden.

Çünkü mutlak yönetimi kaldırdım,

şehre eşit oy hakkı vererek.

Adrastos'u alıp, yurttaş kalabalığının huzuruna

götüreceğim, sözlerime örnek. Halkı ikna edip,

orada toplanan Atinalı gençleri alıp yola

koyulacağım. Elde silahlara karşın, ölülerin bedenlerini

istemek için Kreon'a<sup>[26]</sup> bir haberci göndereceğim.

Haydi, ey yaşlı kadınlar, anamdan kutsal

çelenklerinizi alın, onu Aigeus'un sarayına

götürüyorum, dost eli tutsun diye. Ebeveynler

için en iyisini yapamayan kişi, mutsuzdur.

Çünkü ebeveynlerin için ne yaparsan,

kendi çocuklarından da aynı şeyler gelir.

*(Theseus ve Aithra, Adrastos ile birlikte uzaklaşırlar.)*

KORO

– Atlar besleyen Argos, ey atalarımın ülkesi,

bırakın onları, bırakın kral

konuşsun tanrılar adına,

büyük Pelasgia<sup>[27]</sup>

ve Argos için.

– Keşke felaketlerimin çoğuna son vererek

gelse, analar için

kanlı bir ün elde ederek,

sevgili İnakhos'un<sup>[28]</sup> ülkesine

bağışlamak üzere.

– Kutsal bir mücadele, sonsuza değin

şehirlere iyi bir ün bağışlar.

O zaman şehir bana ne yapmaz ki? Bana dostça

bağlanmaz mı, çocukların gömülmelerini sağladığımızda?

– Anaya yardım et, ey Pallas'ın<sup>[29]</sup> şehri, yardım et,

ölümlülerin yasaları kirletmemesini sağla.

Sen gerçekten adalete tapınırsın, haksızlığa hiç

değer vermezsin, daima bahtsız yardıma koşarsın.

*(Theseus, Atinalı bir haberci ve Adrastos'la birlikte gelir.)*

THESEUS

Sürekli bu işi yapmakla, şehre ve bana

hizmet ediyorsun, haberleri taşımakla.

İsmenos'dan ve Asopos nehrini geçerek,

Kadmeia'nın saygın tiranına şunları söyle:

“Theseus, ölüleri gömmek için senden iyilik talep ediyor,

komşu ülke olarak, Erekhtheides halkının<sup>[30]</sup>

her zaman dostu kalacağına değer vererek.”

Eğer kabul ederlerse, aceleyle gel;

Eğer ikna olmazlarsa, ikinci söyleyeceğin şu olsun:

“Benim kalkanlı savaş eğlencemi beklesin.”

Ordu hazır, burada, Kallikhoron tapınağı<sup>[31]</sup>

etrafında toplanıyor ve talim yapıyor.

Şehir gönüllü olarak bu savaşı kabul etti,

benim isteğimi anlayınca. Haydi, git!

Gelip de sözlerime engel olan kim?

Net görünmüyor, ama anlaşılan, Kadmeialı

bir haberci.

Bekle, belki seni bu zahmetten kurtarır,

düşüncelerime uygun bir yanıt getirdiyse.

*(Thebai'li bir haberci gelir.)*

THEBAİLİ HABERCİ

Ülkenin kralı kim? Şimdi Kadmos ülkesini

yöneten Kreon'un sözlerini kime bildirmem

gerek? Yedi kapılı kentin yakınında kardeşi

Polyneikes'in elinden Eteokles'in öldüğünü.

THESEUS

Önce, yanlış sözle başladın, ey yabancı,

burada bir tiran aramakla. Çünkü burası tek bir adama

bağlı olarak yönetilmiyor, özgür bir şehirdir.

Birer yıllık süreyle dönüşümlü olarak halk

yönetiliyor, sadece zengine verilmiyor,

çoğunlukla yoksul birinin de eşit hakkı bulunuyor.

THEBAİLİ HABERCİ

Tek bu şey bile bizi daha etkili kılıyor,

oyundaki gibi.<sup>[32]</sup> Çünkü geldiğim şehir halk

tarafından değil, bir kişi tarafından yönetiliyor.

Sözlerle şehri boşa harcayacak kimse yoktur,

kendi çıkarı için orada burada dönüp duran,

kenti hoşnut eder ve birçok iyilik yapar,

sonra da zarara uğratar, daha sonra ilk kusurlarını

örtüp, böylece hatalarının cezasından kurtulur.

Eğer sözleri doğru olarak değerlendirmezse,

halk bir şehri nasıl yönetebilir? Çünkü zaman, kısa sürede derslerle daha etkin öğretir. Yoksul bir çiftçi, bilgisiz olmasa bile, işleri dolayısıyla toplumsal meselelere göz atamayacaktır. Gerçekten de bu durum, daha bilgililer için kötü bir şeydir, sıradan bir adamın, önceliği olmadığı halde, sözle halkı elde etmede haklara sahip olması.

THESEUS

Zeki bir haberci ve söz söylemede de becerikli. Sen de bu savaşta yarışa girdiğinden, dinle: çünkü söz yarışmasını sen başlattın. Bir şehir için tirandan daha düşmanca bir şey yoktur, orada her şeyden önce ortak yasalar bulunmaz, yönetimi eline geçiren, yasayı da kendine göre tutar. Bu ise hiç adil değil. Yasalar yazılı olduğunda, yoksulun da zenginin de eşit hakka sahip olması, daha güçsüzlerin, kötü bir söz ettiğinde zengin birine bunları söylemesini sağlar. Haklar varsa, zayıf olan, güçlüyü de yener. Özgürlük budur: “Kim şehre yararlı bir çözümü ortaya koymayı ister?” Bu şeyleri söyleyen mi yücedir, yoksa susmayı isteyen mi? Bunlardan hangisi bir şehre daha uygundur? Gerçekten de ülkenin yöneticisin halk olduğu yerde, gençlerin yurttaş olarak yetiştiği görülür. Tiran, düşmanının böyle birileri olduğunu gördüğünde, sağduyuya hâkim en cesurlarını öldürür,

tahtından korktuğu için. Bu yüzden  
bir şehir, birisi, ilkbahar çayırındaki  
başaklar gibi, cesur gençlerini biçtiğinde,  
nasıl güçlü olabilir? Kral, daha fazla servet ve  
yaşamı için çalıştığı sürece, çocuklar için  
hangi serveti ve yaşamı elde etmek gerekir?

Yoksa evde bakire tuttuğun çocuklarını,  
tiranlar istediği zaman, tatlı zevklerine  
vermek gözyaşına yol açmaz mı?

Öleyim daha iyi, eğer çocuklarım zorla evlenecekse.  
Bunları senin sözlerine karşılık söyledim.

Söyle, hangi nedenle bu memlekete geldin?  
Gözü yaşlı gelsen de, eğer seni şehir göndermediyse,  
daha fazla feryat ederek gideceksin. Çünkü bir  
habercinin emredilen şeyi söylemesi ve yeniden  
olabildiğince hızla şehre geri dönmesi gerek.

Kreon,<sup>[33]</sup> bir dahaki sefere şehrimde senin gibi  
çok konuşan bir haberciği göndermesin.

KORO

Vay vay! Bir tanrı yardım edince, kötüler,  
daima mutlu olacaklarını sanarak sorumsuz davranırlar.

THEBAİLİ HABERCİ

Öyleyse söyleyeyim. Mademki bildiklerinden dolayı bunlar sana  
doğru geliyor; bana da şu şeyler doğru geliyor:

Ben de bütün Kadmeios halkı gibi,<sup>[34]</sup> Adrastos'un  
bu ülkeye girmemesini istiyorum.

Eğer ülkedeyse, tanrının ışığı doğmadan  
önce, tapınakların kutsal çelenklerini çözdükten sonra,

onu buradan uzaklaştır, ölüleri almak için zora gerek  
duymadan, senin Argosluların şehriyle bir bağın yoktur.

Eğer bana itaat edersen, fırtınalar olmaksızın  
kentini yöneteceksin. Eğer bu olmazsa, büyük bir  
savaş dalgası çıkacak bize ve senin müttefiklerine.  
Düşün ve sözlerime de öfkelenme, özgür bir şehre  
sahip olduğu için, olabildiğince kısa yanıtlıyorsun.

Çünkü ümit, inançsıza da yol gösterir ya da  
birçok şehiri birleştirir, ruhu öte şeylere götürür.  
Savaş halkın oyuna sunulduğunda, kimse kendi felaketini  
düşünmüyor, hatta felaketin ötekileri vuracağına  
inanıyor. Eğer oylamada ölüm göz önüne  
alınsaydı, Yunanistan hiçbir yerde kargı altında  
yitip gitmezdi. Gerçekten, tüm insanlar olarak,  
iki sözle, iyi ve kötü, daha iyi olanı tanırız,  
ölümlüler için barışın savaştan daha iyi olması gibi.

Öncelikle Musalarca<sup>[35]</sup> çok sevilen,  
Erinyesler<sup>[36]</sup> için düşman sayılan barış,  
iyi bir nesille sevinir, zenginlikle memnun eder.

Bunlar kötü kişilerin eline geçtiğinde,  
düşmanları yeneriz ve zayıf olanı esir alırız,  
insanlar insanı, şehirler şehri. Sen ise gömmeyi  
istemekle düşman ve de ölen bu adamlara  
bir borcu mu ödüyorsun, kibrin yok ettiği?

Yoksa Kapaneus'un<sup>[37]</sup> bedeni haklı olarak şimşekle  
yanmamış mıydı, basamakları çıktığı sırada,  
şehir kapılarına saldırırken, tanrının isteği üzerine,  
şehrin düşmesini istemediğine yemin eden?

Girdap, kahini, dört atın çektiği savaş arabasını

uçuruma atmak üzere kapmadı mı, [\[38\]](#) bazı

önderler de şehir kapıları önünde yatmıyor mu

kemikleri taşlarla parçalanmış halde?

Ya şimdi basiretli düşünmede ya da tanrılarının

kötüleri adil şekilde yok etmede Zeus'tan

daha iyi olmakla övünürsün. Bu yüzden, bilge

olanların ilk önce çocukları sevmesi gerekir,

sonra anne babaları ve geliştirmeleri gereken,

yıkmaları gerekmeyen vatani. Kararlı bir önder

risk alır. Akıllı bir denizci bile zamanı kollamada

sakindir, benim için bu yiğitlik, önsezidir.

KORO

Zeus cezalandırıcıdır, yeter,

düşmanı böyle küçümsemenize gerek yok.

ADRASTOS

Zavallı! [\[39\]](#)

THESEUS

Sus, Adrastos, tut dilini,

sözlerini de benden önce söyleme.

Çünkü bu kişi sana değil, bana haber

vermeye geldi. Yanıt vermemiz gerek.

Önce ilk sözlerin için sana yanıt vereceğim.

Çünkü ben Kreon'un bana egemen olduğunu,

benden daha güçlü olduğunu bilmiyordum,

Atina'nın bu şeyleri yapmak zorunda kalacağı ana dek.

Çünkü buyruk altında olursak, işler tersine akacak.

Bu savaşı ben çıkarmadım, ne de bunlarla



birlikte Kadmos ülkesine geldim. Şehre zarar vermeye ya da erkek eliyle yapılan mücadeleleri getirmeye değil, Panhelen yasasını korumak için ölenlerin gömülmesi gerektiğine hak veriyorum. Bunlardan hangisi doğru değil ki?

Çünkü Argoslular tarafından bir şeye maruz kaldıysanız, öldüler, düşmanları uzaklaştırdınız, onlar utanç verici şekilde cezalarını aldılar. Şimdi izin verin, ölülerin üzerleri toprakla örtülsün, her elementin ışığa çıktığı yerde ayrışma başlar, ruh havaya, beden toprağa.<sup>[40]</sup> Çünkü yaşam sürmek dışında, biz bu bedene sahip değiliz, besledikten sonra geri alınması gereken.

Ölüleri gömmemekle Argos'a zarar vermeyi mi düşünüyorsun? Çok kötü! Eğer ölenleri olması gerektiği gibi gömülmeden bırakırsa, bu tüm Yunanistan'ın devlet düzenini bozar. Çünkü bu yasa mademki var, güçlülere korku salmalı.

Ölülerden çekindiğiniz, toprakla örtülecekler diye korktuğunuzdan mı bana geldin? Yoksa ne olur? Acaba gömülürlerse ülkenizi mi yıkacaklar? Acaba ülkenin bağrındaki çocuklar nefes aldığı anda onlara hangi ceza verilecek?

Bu saçma laf israfi bile zavallı ve değersiz korkulara yol açabilir. Fakat, ey akılsızlar, insanların kötülüklerini öğreniniz. Yaşamımız mücadele.

Şimdilik bazıları şanslıdır, bazıları da daha sonra şanslı

olacaktır, ölümlülerin bazıları da yine daha sonra şanslı olacaktır, rahat olan tanrıdır. Çünkü mutsuzluğundan dolayı, mutluymuş gibi bir kişi onurla ödüllendirilir, şimdi zengin olanın, coşkusunu yitirmekten korktuğu için, onu çoğaltmaya çalışması gibi. Bu yüzden, haksızlığa uğrayanların bunları bilmesi gerekir, eğer öfkeye ölçü getirmezlerse, şehre zarar vermemek adına, aynı haksızlıkları yaptıklarını. Bu nasıl olabiliyor? Ölenleri gömmek üzere bana verin, isteyenlere saygı göstermek için. Burada sorun açıklık kazanmazsa, gelip zorla gömeceğim. Çünkü hiçbir zaman Hellenler arasında, bana ve de Pandion'un şehrine<sup>[41]</sup> ulaşan, bu eski, tanrısal yasanın yitip gittiği söylenmeyecektir.

KORO

Cesaret! Çünkü adaletin ışığını koruduğunda, birçok kişinin kınamasından da kurtulursun.

THEBAİLİ HABERCİ

Kısaca, bu sözünü iletmemi mi istiyorsun?

THESEUS

Ne istersen, söyle! Suskun biri değilsin.

THEBAİLİ HABERCİ

Hiçbir zaman Argos'un çocuklarını ülkeden alamazsın.

THESEUS

İstersen, şimdi yine dinle beni.

THEBAİLİ HABERCİ

Dinlemeyi isterim. Çünkü başka şeylere de pay vermek gerek.

THESEUS

Asopia ülkesinden ölüleri alıp gömeceğim.

THEBAİLİ HABERCİ

Savaşta başta sen tehlikede olacaksın.

THESEUS

Birçok zorlu başka mücadeleye de katlandım.

THEBAİLİ HABERCİ

Bu yüzden her şeye yetmen için mi baban seni dünyaya getirdi?

THESEUS

Bazıları zalim. İyi olanları cezalandırmıyoruz.

THEBAİLİ HABERCİ

Sen ve de şehrin birçok şey yapmaya alışmışsınız.

THESEUS

Bu yüzden, çok zahmet çeken şehir, çok da mutlu olur.

THEBAİLİ HABERCİ

Gel, Sparta kargısı<sup>[42]</sup> da şehirde seni bekliyor.

THESEUS

Ejderden hangi savaşçı Ares doğmaz ki?

THEBAİLİ HABERCİ

Başa geldiğinde öğrenirsin! Şimdi gençsin.

THESEUS

Gerçekten, sözlerinle kalplerde öfkeyi dizginleyecek

kadar beni yüceltiyorsun! Fakat getirdiğin

boş sözleri de alarak ülkeden git.

Çünkü hiçbir yarar elde etmiyoruz.

*(Haberci uzaklaşır. Bazı Atinalı askerler belirir.)*

Saldırması gerek,

her adamın silahını alıp, her atlının

atlarının ağzına kuşamlarını takması,

Kadmeia'nın ülkesine hareket etmesi gerek.

Keskin kılıcımı elime alıp

yedi kapılı Kadmeia'ya kendim de

gideceğim, haberci olarak.

Adrastos, sana burada kalmanı emrediyorum,

kaderini benimkiyle birleştirmemeni.

Çünkü ben yeni bir önder olarak

kendi kaderimle birlikte

yeni bir savaşa önderlik edeceğim.

Tek istediğim, adalete değer veren

tanrıların yanımda olmasıdır. Çünkü bunlar bir araya

geldiğinde zafer verirler. Erdem ölümlülere

bir şey ifade etmez, eğer tanrı isteğinden yoksunsa.

*(Theseus uzaklaşır.)*

KORO

– Ey mutsuzların mutsuzu, komutanların anaları,  
karaciğerimden çıkan bir korku nasıl da beni sarıyor.

– Hangi yeni sözü getiriyorsun?

– Pallas'ın<sup>[43]</sup> ordusu neye karar verecek?

– Savaşla mı dedin, yoksa anlaşma yaparak mı?

– Keşke yarar getirse. Eğer savaşın getirdiği ölümler,  
vurulmalar olursa, şehir boyunca bağrıışlar olacak, acılar,  
hangi sözü, bunlardan hangi nedeni alayım?

– Hatta bir kimse başarıyla parlaklığı yakalamışsa

yine de kaderdir. Bu bana cesaret veriyor.

– Sen adil tanrılardan söz ediyorsun.

– Çünkü başka kimler felaketleri verir ki?

– Tanrılardan ölümlülere birçok farklı şeyleri görüyorum.

– Eski bir korkudan ölmek.

Mahkeme mahkemeyi, katil de katili çağırdı,

Ölümlülere kötülükleri de refahı da tanrılar verir,

Her şey onların elindedir.

– Güzel kuleli ovalara nasıl varacağız,

tanrıçanın suyu Kallikhoron’u geride bırakıp?

– Keşke tanrılardan biri seni kanatlı yapsaydı.

– İki nehir arasındaki şehre varayım diye.

– Ya dostlarından öğrenirsin ya da talihinden.

– Hangi yıkım, acaba hangi ölüm

direnir bu memleketin cesur önderine.

– Yakardığımız tanrıları bir kez daha çağıralım.

– Her şeyden önce bunlar, korkulara karşı güvendir.

– Oy, önceki anneden,

İnakhos’un bakire kızından<sup>[44]</sup> çocuk doğuran Zeus!

– Şehrimi, müttefik oldun, korudun.

– Senin şanına, şehirdeki heykeline

hakaret eden ölüm ateşine atarım.

ARGOSLU HABERCİ

Ey kadınlar, çok iyi haberler söylemeye geldim,

kendim de kurtuldum. Çünkü savaşta ele geçmiştım.

O savaşta ölen yedi komutanın birlikleri,

Dirkaion<sup>[45]</sup> nehri boyunca çarpıştılar.

Theseus’un zaferini bildiriyorum. Sizi uzun

sözlerden kurtarayım. Kapaneus’un kölesiydim,

Zeus’un yıldırım ateşiyle küle çevirdiği.

KORO

Ey değerli dost, geri dönüp iyi haberler getirdin,

Theseus'un haberini de. Atinalıların ordusu iyi  
olduğu sürece, her zaman güzel haberler getireceksin.

ARGOSLU HABERCİ

İyidir. Adrastos'un yapması gerekeni yaptı,  
İnakhos'dan hareket edip Argoslularla birlikte  
Kadmosların şehrine karşı sefere gitti.

KORO

Aigeus oğlu ve de onunla birlik olanlar  
Zeus'un zaferini nasıl başardı? Söyle!  
Çünkü orada olmamakla, buraya neşe verdin.

ARGOSLU HABERCİ

Güneşin parlak ışığı, aydınlık veren, yeryüzüne  
vuruyordu. Seyirci gibi, Elektra kapısının<sup>[46]</sup>  
yakınındaki kulede görüş açısı iyi olan bir yere oturdum.  
Üç ordunun üç halkını da izlemeye başladım.  
Eli silahlı kalabalığın yukarı İsmenion tepesi  
denilen yere doğru yayıldığını, Aigeus'un ünlü oğlu  
kralın kendisini ve maiyetini de görüyordum,  
sağ kanadında sıraya girmiş olan eski Kekropia<sup>[47]</sup>  
sakinlerini, sayıca eşit olan. Savaş arabalarını,  
ayrıca ellerinde silah Paralos'u<sup>[48]</sup> da görüyordum  
Ares suyu tarafında. Ordugâhın yan tarafında  
sıraya giren kalabalık atlı grubunu da.  
Surların önünde Kadmos halkı duruyordu,  
geride ölüleri yatıyordu, uğrunda mücadele ettiği,  
Amphionas'ın<sup>[49]</sup> kutsal anıtları altında.  
Silahları elde atlı, atlılarla karşı karşıya, dört atın çektiği  
savaş arabaları, savaş arabalarıyla karşı karşıya idi.

Theseus'un ulağı herkese ŗunları söyledi:

“Sessiz olun, ey ahali! Sessizlik ey Kadmeia askerleri,  
dinleyin: Biz buraya Panhelen yarasını korumak üzere,  
Ölüleri gömmek istediğimiz için geldik, kesinlikle  
kıyım olsun istemiyoruz.” Kreon bu sözlere hiç  
yanıt vermedi, fakat elde silahları sessizce duruyor.

Sonra dört atlı savaŗ arabalarının önderleri buradan  
savaŗa baŗlamıŗtı. Karŗılıklı savaŗ arabalarını sürdükten sonra,  
sürücüleri savaŗ düzenine girdiler. Bazıları kılıçla  
savaŗmaya baŗladı, bazıları da güçlü atlarını derhal  
sürücülerin yanına döndürdüler. Erekhtheidaies için  
atların kralı olan Phorbas, savaŗ arabalarının kalabalıklığını  
görünce, bazıları derhal Kadmos'un atlısını korudular,  
birleŗtiler, g   toplayıp g   kaybettiler. Bunları görüyor,  
ama sesleri duymuyordum –      savaŗ arabalarının  
 arpıŗtıđı taraftaydım– bazı atlıların da oralarda birçok  
acı çektiğini, önce önce hangisinden bahsedeyim, bilmiyorum, acaba  
g  e yükselen olabildiğince toz dumandan mı, yoksa  
derileriyle yukarı ve aŗađı s r klenenlerden mi,  
bir yandan ölenlerden, diğer yandan vurulanlardan  
akan kandan mı, baŗ aŗađı yere ŗiddetle d ŗ p,  
savaŗ arabalarının altında kalıp, yaŗamını yitirenlerin?  
Kreon buradan ordunun atlarla kazandığını görünce,  
hasır kalkanını eline alıp ilerledi, yardımcı birlikleri  
endiŗeye kapılmadan önce. Ortada tüm orduyu  
d v ŗt rerek öldürüyor ve ölüyorlardı,  
yüksek sesle bağırarak, birbirlerine emir vererek.  
“Vur! Erekhtheioğullarına mızrağı sapla.” Theseus

tereddüt etmeksizin derhal parlak silahlarını  
aldı. Ejderin dişlerinden doğan kişiler çok cesurdu.  
Çünkü sol kanadımız dağılmıştı. Sağ kanattan  
onları yenmeye başladı. Çatışma denk hale geldi. Komutanı  
övmeye layık gördü. Yoksa zaferi elde edemezdi.  
Hatta müttefik ordunun yenildiği yere gitti. Ülkede  
çınlayacak kadar bağırdı. “Ey evlatlar, eğer  
Spartalı adamların güçlü silahlarına sahip olmazsanız,  
Pallada kenti elden gider.” Böylece Kranaideslerin<sup>[50]</sup> tüm ordusuna  
bir cesaret verdi. Kendisi de Epidaurion silahını alıp,<sup>[51]</sup>  
korkunç topuzunu kaldırıp havada döndürerek,  
aynı anda kütük gibi boğazları, kafaları kesip biçiyordu.  
Bunun üzerine düşmanlar kaçmaya başladılar.  
Ben de yüksek sesle bağılıyor, zıplıyor ve  
el çırpıyordum. Diğerleri de kale kapılarına  
yöneliyordu. Şehir boyunca genç ve yaşlıların bağıışları  
ve figanları vardı, korkudan tapınaklara doluşuyorlardı.  
Fakat surlardan içeriye girmek üzereyken Theseus durdu.  
Çünkü şehri yıkmak için değil, ölüleri geri almak için  
geldiğini söyledi. Böyle bir komutanı seçmek gerek,  
zor olaylarda cesur olan, halkı küçümsemekten nefret  
eden, halka iyi davranıp, en üst basamağa çıkmayı  
istediği için kenti ele geçirme mutluluğunu tepen.

KORO

Bu beklenmedik günü gördüğüm için, ben  
artık tanrılara inanıyorum, yere düşenlerin hakkını  
aldığı için felaketin de azaldığı düşüncesindeyim.

ADRASTOS



Ey Zeus, o halde niçin zavallı ölümlülerin doğru düşünme

yetisi olduğunu söylüyorlar?       sana bağlıyız, senin istediğini yaparız. Bizim için Argos da yenilmez değildi, cesaret bakımından kendimiz de sayıca çok ve genç değiliz.

Eteokles anlaşma yapıp, ılımlılık istediği zaman, [\[52\]](#) kenti ele geçirmeyi istemedik, fakat sonunda yok olduk. O ise o zaman da mutluydu, çok para bulan yoksul gibi ve küçümsüyor Kadmos'un kötü niyetli halkı yok olsun diye.

Ey, yayı hakların ötesine gerenler ve adaletin tüm kötülüklerine maruz kalan ölümlülerin ey akılsızları, ne dostlara ne de gerçeklere ikna oluyorsunuz. Ayrıca, konuşma yerine kötü sözlere boyun eğen siz kentler, gerçekleri sözle değil, cinayetle yıkıyorsunuz. Fakat neler diyorum?  ğrenmek istediğim şey, nasıl kurtulduğun! Daha sonra başka şeyler de soracağım.

ARGOSLU HABERC 

Kargaşa sırasında şehri silahla kazandığı zaman, ordunun içeri girdiği sırada kale kapısından  ıktım.

ADRASTOS

Uğruna bu savaşın çıktığı ölüleri aldınız mı?

ARGOSLU HABERC 

Çoğu  nl  yedi kapının iç kısmında yatıyor.

ADRASTOS

Ne söylüyorsun? Başka bir halk, ölüleri nereye gömer?

ARGOSLU HABERC 

Kithairon'un yamaçlarına gömüldüler.

ADRASTOS

O taraftan mı, bu taraftan mı? Onları kim gömdü?

ARGOSLU HABERC 

Theseus, oradaki gölgeli Eleutheris kayasına.

ADRASTOS

Gömmediği ölüleri nereye bırakıp geldin?

ARGOSLU HABERCİ

Yakına. Çünkü yakında her şey hızla gelişecek.

ADRASTOS

Ölüleri taşıyan köleler sıkıntı duyuyor muydu?

ARGOSLU HABERCİ

Hiçbir köle bu zahmete katılmadı.

ADRASTOS

..... [\[53\]](#)

ARGOSLU HABERCİ

Eğer orada olsaydın, ölülerle nasıl ilgilendiğini görürdün.

ADRASTOS

Zavallıların yaralarını da kendisi mi yıkadı?

ARGOSLU HABERCİ

Onları mezarlara yatırdı ve bedenlerini örttü.

ADRASTOS

Ürkütücü bir ağırlığı taşımış.

ARGOSLU HABERCİ

Başkalarının kötülüklerini hafifletmek garip bir şey mi?

ADRASTOS

Ah! Onlarla birlikte ölmeyi ne kadar çok isterdim.

ARGOSLU HABERCİ

Derin yas tutmak istiyorsan, kadınlarla gözyaşı dökersin.

ADRASTOS

Bu kadınların eğitici olduğunu düşünüyorum.

Fakat olsunlar. Hades'teki ölülere saygı

göstermek için ellerimi göğse kaldırıyor, ağıtlar,  
gözyaşı döküyorum, dostlara hitap ederek,  
onların gerisinde kaldığım için sessizce  
acı acı ağlıyorum. Çünkü ölümlüler için sadece  
bu şey yeniden elde edilemez, ölümlü ruhunu  
yitirdiğinde. Serveti ise elde etmenin yolları vardır.

*(Adrastos uzaklaşır.)*

KORO

– Bir yandan sevinç, diğer yandan hüznün.

Şehre ve de komutanlara şan,

değer iki katına çıkıyor.

Çocuklarımla cansız bedenlerini görmek ise

acı. En büyük acıyı gördükten sonra,

beklenmedik günü de eğer görebilirim

güzel bir görüntü olacak.

– Zamanı kuran eski Kronos baba, bugüne

değin beni hiç evlenmemiş kılsaydı.

Neden çocuklara gerek duyayım ki?

Çünkü en büyük mutlu olayın başıma

geleceğini bekliyordum, düğün birleşmesini,

şimdi ise en belirgin fenalığı görüyorum,

çok sevdiğim çocuklarımla kaybını.

– Şimdi de ölen çocuklarımla

bedenlerine bakıyorum. Zavallı ben,

çocuklarımla beraber Hades'e

inmek için nasıl ölmeliyim?

ADRASTOS

İnleyin, ey anneler,

toprak altında yatan ölülere  
bağırın, benim ağlamalarımın  
yankılarını duyun.

KORO

Oy, evlatlarım oy, sevgili anaların  
acı seslenişi, senin ölümünü  
dile getireceğim.

ADRASTOS

Oy, oy!

KORO

Başıma gelenler!

ADRASTOS

Oy, oy!

KORO

.....

ADRASTOS

Başımıza gelenler!

KORO

Felaketlerin en acıları.

ADRASTOS

Oy, Argos kenti, felaketimi görüyor musun?

KORO

Çocuksuz kalan

bahtsız beni de görüyor.

ADRASTOS

Bahtsızların kan damlayan bedenlerini taşıyın,  
layık olmayanlar tarafından yakışsız şekilde  
öldürülen, ki onlar sayesinde bu savaş sona erdi.

KORO

Ellerimi dolamak üzere

çocuklarımı

verin kucağıma.

ADRASTOS

Alacaksın, alacaksın.

KORO

Dayanılmayacak kadar ağır bir yük.

ADRASTOS

Oy, oy!

KORO

Onları doğuranlara sözün yok mu?

ADRASTOS

Bana nefes verin.

KORO

İki taraf için de ölüye ağlıyorsun.

ADRASTOS

Keşke Kadmeia askerleri toprağın altına beni koysaydı.

KORO

Ben de bir adamın yatağına

hiç girmeseydim.

ADRASTOS

Felaketler denizine bakın, ey

zavallı anneler!

KORO

Tırnaklarımızla yanaklarımızı çizdik,

saçlarımızı yolduk.

ADRASTOS

Oy, oy, oy!

Yer yarılsa, içine girsem,

fırtınayla darmadağın olsam

Zeus'un alevi başıma düşse.

KORO

Acı düğünler gördün,

Apollon'un acı kehanetini.

Oidipus'a evini bıraktıran

hüzünlü Erinys geldi.

THESEUS

Sormak isterim, ne kadar zamandır ordu için

ağlıyorsun, vazgeçiyorum, oradaki sözleri bırakıp,

şimdi Adrastos'a bakıyorum. Onları

hangi ölümlüler cesurca dünyaya getirdiler?

Daha akıllı olduğun için, bu kentin

gençlerine söyle! Çünkü bilgilisin.

Çünkü şehri almayı ümit ettiklerini

söyleyenlerden daha güçlü olduğumuzu

gördüler. Gülünç olmamak için, sana

sormayacağım onlardan hangisinin

savaşta düşmanın kargı yarasından

başka neyi aldığını. Çünkü söyleyen

ve duyanlar için bu sözler boştur,

çünkü savaşa giden biri gözleri

önüne yoğun kargı düştüğünde,

kimin cesur olduğunu açıkça görür.

Ne bunları soracak gücüm olurdu, ne de

söylemeye cesaret edenlere<sup>[54]</sup> güvenecek.

Çünkü bir kimse aynı zorunlulukları  
düşmanlarla karşı karşıya geldiğinde de görebilir.

ADRASTOS

Şimdi de dinle! Çünkü benim için hoş değil  
övmek, ben dostlarım hakkında gerçeklerden  
ve doğru şeylerden bahsetmek isterim.

Kargısının elinden gittiği şu genci görüyor musun?

Kapaneus odur; yaşamı büyüktü, [\[55\]](#)

zenginliğiyle hiç övünmezdi. Yoksul bir  
adamınkinden daha büyük bir kibri yoktu.

Ziyafetlere giden bir kimse olarak sevilse de,  
aza değer vermekten memnuniyet duyardı.

Çünkü midedeki yiyeceğin yararı olmadığını,  
bir ölçünün olması gerektiğini söylerdi.

Dostlarına karşı gerçekten dosttu, ister  
yanında olsun, ister yanında olmasın.

Bunların sayısı çok değildir.

Dürüst karakterliydi, dili temizdi,  
ahlaklıydı, ne sahip olduğu kölelere,  
ne de yurttaşlara boş şey söylemezdi.

İkinci olarak Eteoklos'tan söz edeyim, [\[56\]](#)

bir başka niteliği taşıyordu. Hayatta  
çok şeyin eksikliğini çekti, Argos  
ülkesinde ise çok fazla onuru vardı.

Çoğu kere dostları altın hediye ettiğinde,  
maddi şeylere bağlanıp köle gibi  
yaşamamak için, evine kabul etmiyordu.

Şehirden değil, hata yapanlardan nefret

ederdi. Hiçbir sebep yokken, kötü bir yönetici yüzünden şehre kötü denebilir. Üçüncüsü ise Hippomedes'in oğludur. Çocukken bile yaşamın hafifliğine karşı mücadele etmek üzere Musaların zevklerine atılmadı. Tarlaları sürmekten, cesareti için zor işlerle uğraşmaktan haz alıyordu, ava gitmekten, atlardan ve de yay germekten hoşlanıyordu. Gürbüz bedenini kente bağışlamayı istiyordu. Avcı Atalante'nin bir diğer oğlu olan kusursuz biçime sahip Parthenopaios<sup>[57]</sup> ise İnakhos nehrini aşarak Argos'a gelip yetişmişti. İlk oraya yetiştikten sonra, yabancı göçmenlerin olması gerektiği gibi sıkıntı duymazdı, ne şehre karşı nefret besliyordu, ne de ağır sözlere karşı çıkardı, yurttaş ve de yabancı olsa bile. Argoslu gibi eline silah alıp ülkeyi savundu, şehrin huzur içinde olmasına sevinirdi, eğer şehrin başına bir kötülük gelse üzülmüdü. Birçok kişi ve bazı kadın hayranları olsa da hata yapmamaya çalışırdı. Tydeus hakkındaki büyük bir övgüyü de kısaca söyleyeyim: Söz söylemede parlak değildi, fakat savaşmada çok bilgiliydi, bu konuda



çok akıllıca şeyler bulmada da. Kardeşi  
Meleagros'un<sup>[58]</sup> bilgisinden yoksun  
olduğu için, adı savaş sanatıyla ilgiliydi,  
savaşmada olağanüstü bir müzik bulmuştu.  
Düşüncesini sözlerle değil, böyle işlerle  
yetkinleştiriyordu. Ey Theseus, kulelerin  
önünde cesurca savaşarak ölenlerin uğruna  
bunların söylenmesine şaşırma.  
Çünkü iyi yetişmiş olmak kötü onur getirmez.  
Kişi iyi şeylerle uğraştıktan sonra  
kötü biri olmaktan utanır. Cesaret  
eğiticidir, bir bebek bile henüz öğrenmediği  
şeyleri duymaya ve söylemeye çalışır.  
Bir kimse iyi şeyler öğrenirse, yaşlandıkça  
bunları korumayı sever. Bu yüzden  
çocukları iyi eğitin.

KORO

Vah, evladım, seni bu felaketler için  
büyütmüşüm, doğum acılarına  
katlanarak seni karnımda taşıdım.  
Ve şimdi benim bahtsız zahmetime  
Hades sahip,  
ben bahtsız yaşlı ise, doğurduğum  
çocuğa sahip değilim.

THESEUS

Gerçekten, Oikleus'un soylu oğlunu  
tanrılar, acele ederek dört atlı savaş arabasıyla  
canlı halde toprağın içine çekmeleri,

açıkça iyi ünü göstermektedir. Oidipus'un

oğlu Polyneikes'ten de söz edeyim,

onu övmekle yalan söylemiş olmayız.

Çünkü kendi isteğiyle Thebai şehrini terk edip,

Argos'a kaçıp gitmeden önce konuğumdu.

Onlar için yapmak istediğim şeyi biliyor musun?

ADRASTOS

Bir şey dışında bilmiyorum, sözlerine itaat etmek.

THESEUS

Dios'un<sup>[59]</sup> Kapaneus'ı yıldırımla çarptığı .....

ADRASTOS

Yoksa bu ölüyü ayrı olarak mı gömmeyi istiyorsun?

THESEUS

Evet. Diğer hepsini bir ateşte.

ADRASTOS

O halde ona nerede mezar yeri ayırmayı istersin?

THESEUS

Bu tapınağın yakınında hepsi için bir mezar yeri olacak

ADRASTOS

Bu işi şimdi köleler halleder.

THESEUS

Biz yapacağız. Ölülerin bedenlerini getirin.

ADRASTOS

Ey bahtsız analar, çocuklarınızın yanına geliniz.

THESEUS

Adrastos, bu dediğin hiç doğru değil.

ADRASTOS

Niçin? Doğurdıkları için çocuklarına dokunmasınlar mı?

THESEUS

Bozulmuş hallerini görecekler.

ADRASTOS

Ölülerin kanına bakmak acı verir.

THESEUS

Onlara niye bu acıyı da göstermek istiyorsun?

ADRASTOS

Kazandın. Sabırlı olmak gerek. Theseus doğru söylüyor.

Onları ateşe verip, kemiklerini getirirsiniz.

Ey zavallı ölümlüler, niçin mızraklarınızı tutuyor,

birbirinizin ölümüne yol açıyorsunuz? Vazgeçin,

kederi bırakıp, şehri huzur içinde tutun.

Yaşamın rengi kısıdır. Bunu da kederlerle değil,

olabildiğince mutlu sürmek gerekir.

*(Ölülerin götürülmesiyle birlikte Adrastos da uzaklaşır.)*

KORO

– Artık anne değilim, artık çocuğum

yok, erkek evladı olan Argoslu kadınlar

arasında mutlu olamam, doğum tanrıçası

Artemis de [\[60\]](#) çocuksuz kadınlara düşman kesilir.

Çok perişan bir yaşam,

başiboş bir bulut gibi

kötü rüzgârlar tarafından itekleniyorum.

– Biz bahtsız yedi ana, yedi

oğul doğurduk,

Argos’da en ünlü olan.

Ve şimdi evlatsız, çocuksuz

yaşlanıyorum en acı şekilde,

ne ölülerden  
ne de yaşayanlardan sayılırım,  
bunlardan başka bir kaderim var.

– Geride göz yaşlarım,  
evimde oğlumun kara  
hatıraları kaldı, matem  
inlemeleri ve saçlara çelenk,  
ölülere sıvı dökmeler,  
ağıtlar, altın saçlı  
Apollon’un kabul etmediği.  
Ağlamalarla, yaşlarla  
uyanacağımdan, ıslak giysim  
daima göğsüme yapışık kalacak.

– Odaları<sup>[61]</sup> görüyorum  
Kapaneus’un kutsal mezarını  
Theseus’un ölülere hazırladığı  
odalardan başka,  
ateşte yıkılanın yakınında  
karısı ünlü Euadne’yi de  
kral İphes’in kızını.  
Niçin yüksek bir kayanın üzerine çıktı,  
yoksa yolu geçip  
tapınağa mı çıkacak?

*(Kapaneus’un cenaze ateşi yakınında bir kaya üzerinde Euadne görülür.)*

EUADNE

Nerede ışık, bir zamanlar güneşin  
arabasıyla dağıttığı  
ve ay gökyüzündeyken,

gelinlerin meşaleler tuttuğu,  
karanlığın içinde at sürdükleri?

Düğünüm yerine,  
şarkıları, sevinçleri ve de  
tunç silahlı eşimi

Argos şehri aldı bağrına,  
oy oy, Kapaneus!

Evden dışarı koşup sana, cenaze  
ateşine geldim Bakkhalar<sup>[62]</sup> gibi  
delice bağırarak. Hades'te aynı mezarda  
buluşup, acılı, eziyetli yaşamımı  
sona erdirmeye. Çünkü gerçekten  
en güzel ölüm, ölmek üzere olan  
sevdiklerinle birlikte ölmektir,  
eğer kader böyle buyurmuşsa.

KORO

Yakınında durmuş, kocanın parlak alevler  
içinde yok olup gittiği, Dios'un  
hazinesi aleve bakıyorsun.

EUADNE

Burada durmuş,  
sonuca bakıyorum.

Ayaklarım tesadüfen burada  
birleşmiş. Fakat iyi ünün  
adına, bu kayadan fırlayıp  
ateşin ortasına atlayacağım,  
bedenimi yakıcı alevle  
kocamla birleştireceğim,

bedenim sevdiğimin bedeni yanında,

Fersefone'nin<sup>[63]</sup> çukuruna gidecek.

Sen öldüğün için, artık ruhum

da yeryüzünde olamaz.

Ey gün ışığı, ey düğün, elveda!

Dilerim, Argos'ta çocuklarımızın

düğün şarkılarıyla

düğün yatakları olur.

Kutsal aşk, soylu canları

temiz soluk gibi

birleştirirsin.

*(Babası yaşlı İphes belirir.)*

KORO

Gerçekten o, yaşlı baban İphes

yaklaşıyor, yeni nedenlerden dolayı

önceden bilmediği acıyı duymaya.

İPHES

Ey bahtsız kadınlar, ben de yaşlı bahtsız adam,

benimle aynı kandan olan iki kişi için yasa geldim,

Kadmeialıların silahıyla ölen oğlum

Eteoklos'un ölüsünü vatanına götürmeye,

bir de evinden uzağa gelip, sevdiği kişiyle

ölüme atlayacak olan Kapaneus'un karısı olan

kızımı aramaya. Daha önce evinde

koruma altındaydı. Kötü olaylar sebebiyle

nöbetçileri serbest bıraktığım sırada uzaklaşmış.

Fakat onun burada olduğunu düşünüyoruz,

Eğer görüyorsanız söyleyin.

EUADNE

Niçin onlara soruyorsun? Bir kuş gibi  
kayanın tepesindeyim, eziyet veren ağırlığımı  
Kapaneus'un ateşine bırakıyorum baba.

İPHES

Çocuğum, hangi rüzgâr? Hangi yol?  
Kimin uğruna evden çıkıp bu ülkeye geldin?

EUADNE

İsteklerimi duyarsan öfkeye kapılırsın.  
Senin duymanı istemem baba.

İPHES

Niçin? Baban olarak bilmem doğru değil mi?

EUADNE

Düşüncemi değerlendirecek bilgeliğe sahip değilsin.

İPHES

Bu giysiyle kimin için bedenini süslüyorsun?

EUADNE

Bu giysi bir ün arıyor baba.

İPHES

Fakat kocan için yas tutuyor görünmüyorsun.

EUADNE

Çünkü yeni bir şey için hazırlandım.

İPHES

O halde niçin mezarın ve ateşin yakınındasın?

EUADNE

Çünkü görkemli bir zafer için buraya geldim.

İPHES

Hangi zaferi kime karşı kazanacaksın? Bilmek isterim.

EUADNE

Güneşin aydınlattığı bütün kadınları.

İPHES

Tanrıça Athena'nın hünerlerinde<sup>[64]</sup> ya da basiretli düşünmede mi?

EUADNE

Cesarete. Çünkü kocamla birlikte ölmeye gideceğim.

İPHES

Ne diyorsun? Niçin bu dayanaksız, belirsiz şeyi işaret ediyorsun?

EUADNE

Kapaneus öldüğü için kendimi ateşe atacağım.

İPHES

Kızım, herkesin içinde böyle söz söyleme.

EUADNE

Bütün Argosluların bunu öğrenmesini istiyorum.

İPHES

Fakat bu hareketine boyun eğmem.

EUADNE

Fark etmez. Çünkü gelip de elimden tutamazsın.

Bedenim ağır geliyor, bu senin için hoş değil,

benim için ise kocamla birlikte olmak demek.

*(Euadne kendini ateşe atar.)*

KORO

Vay, ey kadın, korkunç bir işe kalkıştın.

İPHES

Perişan oldum, zavallı ben, Argoslu kızlar.

KORO

Vay, vay! Neler geldi başına bahtsız,

cesaret isteyen bir işi gördün, zavallı adam.



İPHES

Benden daha acınacak biri var mıdır?

KORO

Vah zavallı!

Ey ihtiyar, kaderin Oidipus<sup>[65]</sup> kısmına

katıldınız, sen ve de acı çeken vatanım.

İPHES

Ağlıyorum! Niçin ölümlüler için şu olmuyor,

iki kez genç ve iki kez de yaşlı olunmuyor?

Bir evin içinde bir şey iyi gitmiyorsa,

biraz düşündükten sonra düzeltiriz, yaşam süresi

böyle değil. Eğer iki kez genç ve iki kez yaşlı

olabilseydik, eğer bir suç işlemiş olsaydık,

sahip olduğumuz ikinci hayatla düzeltebilirdik.

Çünkü çocukları olan başka kişilere bakıp,

çocukları seven biri olarak acıdan yıkılıyorum.

Buraya çocuklarım için gelmiş olsam da,

elinden çocukları giden babanın ne olduğunu

anladım, şimdiye kadar böyle bir felaket

başıma gelmemişti. Bir baba olarak, dünyaya

getirip yiğit bir genç olarak yetiştirdikten sonra,

şimdi ondan yoksun kalıyorum. Olan oldu.

Acı çeken biri olarak benim ne yapmam gerekir?

Eve mi dönmek? Birçok evin arasında

yalnızlık içinde yaşamımdaki yoksunluğa mı

bakayım? Yoksa Kapaneus'un evine mi gideyim?

Kızım yanımda olsaydı, bu çok hoşuma giderdi.

Fakat o artık yok, o ki eliyle sakalımı, başımı okşar,

beni öperdi. Yaşlı bir baba için hiçbir şey  
kız evladından daha hoş değildir. Erkeklerin  
ruhları daha katıdır, okşamada ise daha zayıftır.  
Olabildiğince hızla beni eve götürmeyecek misiniz?  
Karanlığa terk edin! Orada yaşlı bedenimi  
açlığa terk edip öleyim.

Çocuğumun kemiklerine dokunmak neye yarar?  
Ey, katı yaşlılık, sana sahip olmaktan nefret ediyorum,  
ölmek için doğru yoldan ayrılarak, yaşamını yeme,  
içme ve büyülerle geçirenlerden de nefret ediyorum.  
Memlekete hiç yararı olmadığından, bu kişilerin  
ölüp, yolu gençlere bırakmaları gerekir.

*(Ölen babalarının küllerini taşıyan çocuklar gelir.  
Onların yanında Adrastos 'la beraber Theseus da vardır.)*

KORO

Vay!

Ölen evlatlarımın kemikleri  
getiriliyor. Ey dadılar, tutun,  
bu yaşlı kadını –çünkü evlatlarıma  
yastan, ağlamaktan gücüm kalmadı–  
bunca zamandır yaşamım birçok  
acıyla ölçüsünü kaybetmiş bulunuyor.

Çünkü ölümlüler için hangi felaket  
evlatlarının öldüğünü görmekten daha ağırdır?

ÇOCUKLAR

Getiriyorum, getiriyorum,  
ey bahtsız ana, babamın ateşten uzuvlarını,  
acıların üstüne gelen acı da ağırlıksız kalmaz,

kısa sürede bana ait olan her şeyi aldım.

KORO

Vay, vay!

Ölülerin annesine

gözyaşı mı getiriyorsun?

Bir zamanların Mikenes'deki

ünlü bedenlerin yerine biraz kül yoğunluğu mu?

ÇOCUKLAR

Çocuksuz, çocuksuz!

Zavallı babadan yoksun zavallı ben ise

boş bir evde yetim kalacağım,

beni doğuran babanın ellerinde olmayacağım.

KORO

Vay, vay! Nerede doğumlarımın acısı,

nerede loğusalarımın sevinci?

Gözleri uykusuz, büyütmek için bir annenin beslemeleri

ve yüzlere konulan öpücükler nerede?

ÇOCUKLAR

Gittiler. Artık yoklar. Ağlıyorum baba.

Gittiler.

KORO

Hava artık

ateşin külüyle yayılmış bulunuyor.

Kanatlanıp Hades'e indiler.

ÇOCUKLAR

Ey baba, acaba evlatlarının inlemelerini duyuyor musun?

Acaba ne zaman kalkanı elime alıp savaşıacağım

–keşke olsa– senin katiline karşı?

.....

## ÇOCUKLAR

Eğer bir tanrı isterse, babamın öcünü  
alırım.

## KORO

Bu acı hiç dinmeyecek.

Ah, feryatlar! Yeter bu kadar olaylar,  
yeter çektiğim acılar.

## ÇOCUKLAR

Bir gün Asopos'un ışığı beni alacak,  
bakır silahlarla Danaidlerin komutanı,  
ölmüş babamın intikamcısı olarak.

## ÇOCUKLAR

Ey baba, gözlerimin önünde seni görüyor gibiyim...

## KORO

Yanağının üzerine tatlı bir öpücük koymayı.

## ÇOCUKLAR

Sözlerindeki yürekliliği  
rüzgârla alıp götürüyor.

## KORO

İki acı. Biri anaya kaldı,  
seni de artık baba acısı bırakmayacaktır.

## ÇOCUKLAR

Beni öldüren çok ağır bir yük var.

## KORO

Getir, bağrıma koyayım külü.

## ÇOCUKLAR

Çok hüznölü bu sözü duyduğumda

ağladım. İçime işledi.

KORO

Oy, evladım, gittin. Artık sana  
bir ananın sevgili övüncü olarak bakamayacağım.

THESEUS

Adrastos ve soylu Argos kadınları,  
cesur babalarının gömmek üzere geri aldığım  
bedenlerini ellerinde tutan çocukları görüyorsunuz.  
Ben ve şehir onlara bunu armağan ediyoruz.  
Tarafımızdan nasıl geri aldığımızı gördüğünüz için,  
sizlerin de aynı sözleri çocuklara söyleyerek  
şehri<sup>[66]</sup> onurlandırmaya, nesilden nesle daima  
hatırlatmaya çalışmanız gerekir.

Zeus ve gökteki diğer tanrılar şahit olsun,  
şimdi gidin ey değerli insanlar.

ADRASTOS

Ey Theseus, ihtiyacı olduğunda yardıma gelerek,  
Argos ülkesi için yaptığın her şeyi biliyoruz,  
her zaman hatırimızda tutacağız. Bu yüzden başınıza  
bir şey geldiğinde, size yardım etmek borcumuzdur.

THESEUS

Yardıımı gerektiren başka bir şey var mı?

ADRASTOS

Esenlik. Hem sen, hem de şehrin değerli.

THESEUS

Öyle olsun! Aynı şeyler senin de kaderin olsun.

*(Tanrıça Athena görülür.)*

ATHENA

Ey Theseus, sana yardım olsun diye, yapman gereken, Athena'nın sözlerini dinle.

Böyle kolay alıp, Argos ülkesine götürsünler diye bu çocuklara bu kemikleri verme, hatta senin ve şehrin gayretlerinden dolayı önce yemin ettir. Adrastos'un da yemin etmesi gerekir. Tiran olduğu için, bu lider Danaidlerin tüm ülkesi adına yemin etmelidir.

Yemin şöyle olsun, hiçbir zaman Argoslular bu toprağa silahla saldırmamalı, başkaları geldiğinde de birlikte şehri savunmalıdırlar. Eğer yemini bozup, yeniden saldırmak üzere gelirlerse, Argosluların ülkesinin kötü şekilde yok olmasını dile. Dinle beni, şimdi de kurbanlar kesmen gerek. Evin içinde, bir zamanlar Herakles'in temelinden yıktığı İlion'dan<sup>[67]</sup> alıp, bir başka işe koyulduğu sırada, Phythia ocağına koymak üzere verdiği bakırdan üç ayağın iç kısmına, üç koyunun boğazını kestikten sonra yeminini yazacaksın, sonra da yeminin kanıtı olarak saklaması için Delphoi tanrısına<sup>[68]</sup> bırak. Kurbanları kestikten, kanlarını akıttıktan sonra, keskin kılıcını toprağın bağına sakla, yedi ölünün yakıldığı yerin yakınına. Çünkü şehri almaya gelenler için korkutucu olsun, yeniden bir kötülüğün gelmesine karşı dursun.

Bunları yaptıktan sonra ölüleri ülkeden gönder. Bedenlerinin ateşle yakıldığı kutsal toprak alanını,

İsthimia'daki üç yolun bulunduğu yere yakın  
tanrılar için tapınak yap. Sana söyleyeceğim bunlar.

Şimdi Argosluların çocuklarına söylüyorum.

İsmene kentine girdiğinizde, ölen babalarınızın  
katilini cezalandırarak intikamınızı alacaksınız.

Sen Aigialeus, genç adam olduğunda, babanın  
yerine komutan olacaksın, babasının Diomedes  
dediği Tydeus'un oğlu da Aitolia'dan geldiğinde.

Fakat Danaidlerin tunç silahlı ordusunun yedi  
insan bedeniyle çevrili Kadmeia üzerine saldırması  
için, çenenizin sakalla kaplanması gerekir.

Onlara acıyı getireceksiniz, genç aslanlar gibi  
ileri atılarak şehri yerle bir edeceksiniz. Böyle  
olacak. Yunanistan'ın torunları diye çağrılacak ve  
sonraki kuşaklarca şiirlerde anılarak korunacaksınız.

THESEUS

Tanrıça Athena, sözlerini yerine getireceğim.

Çünkü sen bana doğruyu gösterirsin, hata  
yapmayayım diye. Onu da yemine katacağım.

Yeter ki sen benim doğru olmamı sağla.

Çünkü senin lütfunu taşıyan şehirde  
güven içinde yaşayacağız.

KORO

Gidelim Adrastos, bu adamın şehri için  
istediği yemini edelim. Çok zahmetler çekerek  
saygıya layık değerlerimizi oluşturduk.

[\*]Metinde geçen Eski Yunanca seslilerden ai: ay; ei: ey; oi: oy; ve Latin harfi olarak y: ü/i şeklinde, ayrıca çift sessizlerde kh: k/h; ph: f; th: th/t olarak okunur. (.n.)



<sup>[1]</sup> Kehanet, geleceği bilmenin tanrısı Apollon. Güneş'i simgelemektedir.

<sup>[2]</sup> Sözlü geleneğe göre, Attika'nın sekizinci kralıydı. Pylia'dan dört oğlu olur: Aigeus, Pallon, Nesos ve Lykos.

<sup>[3]</sup>Pittheus, Pelops ile Hippodameia'nın oğlu; bilgeliği ve güzel konuşmasıyla ünlü, önemli bir kahin, ayrıca Troizena'nın kralıdır. Bu özelliğiyle, Aigeus'a değerli bir oğlu olacağını bildiren Delphi kehanetini ondan önce, Atina'ya varmadan karısıyla birleşmemesi şeklinde yorumlar. Sonrada Aigeus'u sarhoş eder ve kızı Aithra'yla yatıp uyumasını sağlar. Böylece Theseus dünyaya gelir. Euripides, kehanetin Aigeus ve Aithra'nın birleşmesini ima ettiği şeklinde söylemekle bu satırda öyküyü biraz değiştirmiştir.

<sup>[4]</sup> Zeytin ağacından yapılan yakarı dalı, beyaz yün yapağıya sarılırdı.

<sup>[5]</sup>Kadmeia, Thebai kentinin kurucusu efsanevi kahraman, Kadmos'un adını taşıyan kenttir. Kadmeia ya da Kadmos'un şehri, Thebai kentidir. Euripides, eserinde bu üç adı da kullanmıştır.

<sup>[6]</sup>(Argos kapıları = Thebai) Argosluların Thebai'ye saldırmaları konusu, Aiskhylos'un Hepta epi Thebas (Thebai'ye Karşı Yediler)'de ayrıntılı olarak, ayrıca Sophokles'in Antigoni (Antigone) ve Euripides'in Phoinissai (Fenikeli Kadınlar) adlı tragedyalarında ele alınmaktadır.

<sup>[7]</sup>Sözlü geleneğe göre, Demeter'in hediyesi olan buğdayın, ilk kez Eleusis'de bir ova olan Rharion'da yetiştirildiği belirtilir.

[8]Sıra noktalar metindeki eksik kısımları işaret etmektedir. Bazı eksik kısımların uzunluğu bilinmemektedir. Bir cümle, bir paragraf veya birkaç diyalog olabilir.



<sup>[9]</sup>Voiotia'da (Boiota'da) bir nehir.

<sup>[10]</sup>Saçların kesilmiş olması matemın göstergesidir (Bkz. Euripides, Elektra, 148).

<sup>[1]</sup>Tanrıların habercisi olduğu için Hermes, tüm ulakların da koruyucusuydu.

<sup>[12]</sup>Adrastos, kızları Argeia ile Deipyle'yi Polyneikes ve Tydeus'la evlendirmişti. Bunun nasıl olduğunu ilerideki satırlarda Euripides açıklamaktadır.

[13] Kalydona kralı Oineus'un oğlu ve Diomedes'in babasıdır. Yetişkin olduğunda, bir adam öldürür. Yazarlara göre, öldürdüğü kişi, Oineus'un erkek kardeşi Alkathoos'du. Böylece, vatanını terk etmek ve Argos'a sığınmak zorunda kaldı.

[\[14\]](#) Apollon.

<sup>[15]</sup>Oidipus, oğulları Eteokles ve Polyneikes'in “krallığı silahla paylaşmalarını” lanetlemişti. Söylentiye göre, Oidipus'un kendini kör etmesinin ardından, oğulları Thebai'ye birer yıl arayla krallık etmek üzere anlaşmışlardır. İlk kral Eteokles olmuştu, fakat zamanı gelince idareyi kardeşine vermeyi reddetti. Thebai'ye karşı seferin nedeni buydu.

[16]Ünlü bir kahin, aynı zamanda iyi savaşıdır. Kehanet yeteneğıyle Thebai'ye karşı yapılacak seferin başarısız olacağını bilir ve bu yüzden kayınbiraderi Adrastos'u bundan vazgeçirmeye çalışır. Fakat Polyneikes, kahinin karısı Erphyle'ye rüşvet olarak bir gerdanlık verir ve kadın da kocasını savaşmaya ikna eder. Amphiareos, verdiği sözden dolayı sefere katılmak zorunda kalır.



[17]Eski Yunancası: Hellas.

<sup>[18]</sup>Demeter ve kızı Persephone'yle ilgili kadınlara özgü gizli Eleusis sırları demek istenmektedir.

[\[19\]](#) Peloponnesos.

[20] Peloponnesos savaşı nedeniyle Sparta'nın politik tutumu ima edilmektedir.

<sup>[21]</sup>Birçok kehanet yöntemi vardır: Kurban edilen hayvanların iç organlarını incelemeye (Eski Yunanca okunuşlarıyla) hieroskopia ya da hieromanteya, kuşların uçuşunu izlemeye dayalı kehanet yöntemine oyonoskopia ve ateşe atılan kurbanları izlemeye dayalı olana da püromanteya denilmekteydi.

<sup>[22]</sup>Bu orta sınıf, ekonomik açıdan ve toplumsal konumu bakımından basit mesleklerle uğraşan, fakat bir şehrin doğru işlerliği için gerekli olan yurttaş kesimidir. Bu sınıf, özellikle askerlik görevini de üstlenmekteydi. Hemen hemen Aristoteles’in nöbetçilerine denk düşmektedir.

<sup>[23]</sup>Theseus, birçok kişiyi öldürmüş olan Krommiona dişi yaban domuzunu kılıçla öldürür. Typhon ve Edikhna'dan doğduğu düşünölen ve onu besleyen yaşlı kadının adından dolayı bu domuza Phaia denir.

<sup>[24]</sup>Plutarkhos Theseus'un yaşamı 29'da, bu ölüleri geri almak için, Theseus'un Adrastos'la işbirliği yaptığını belirtir, dolayısıyla Euripides'in dediği gibi, Thebailileri savaşta yenerek değil, ikna ederek ve anlaşmaya vararak. Ayrıca, Philokhoros'un, ölülerin kemikleri üzerine yapılan bu ilk anlaşmaya şahit olduğunu da belirtir.



[25]Eski Yunancası: Hellen.

<sup>[26]</sup> Oidipus'un oğulları Eteokles ve Polyneikis'in ölümünün ardından Thebai'nin yönetimi ele geçiren kişi.

[27] Pelasgia, Peloponnesos'un eski adı.

[28] Argos'un nehir tanrısı.

<sup>[29]</sup>Atina kentinin adını taşıdığı akıl, bilgelik ve savaş tanrıçası Athena'nın bir diğer adı.

<sup>[30]</sup>Bir söylentiye göre, Attika bölgesinde doğan ve en eski kralları olan Erekh-theas'dan dolayı Atinalılar böyle de adlandırılırdı.

[31] Eleusina yakınındaki kutsal bir kaynak.

[32]Eski Yunanca metinde geçen pessoı, damaya benzeyen bir oyundu.



[33] Menoikeus'un oğlu, İokaste'nin kardeşı ve Thebai kralı Laios'un kaynatasıdır. Oidipus, Thebai'den sürülünce şehre kral olur. Fakat Oidipus'un ölümünün ardından oğulları Eteokles ve Polyneikes savaşa tutuşunca Kreon Eteokles'in tarafını tutar, Polyneikes'i ise şehirden sürer.

[34] Haberci burada Kreon'un tarafını tutarak konuşmaktadır.

[35] Musalar, doğru düşüncenin, güzel sanatların ve genel olarak kültürün koruyucusudur.

<sup>[36]</sup>Musaların tersine, öç tanrıçaları Erinysler ise kanlı olaylar ve cinayetlerden hoşlanırlar, ayrıca cinayetleri yine ölümlle cezalandırmayı severler.

<sup>[37]</sup>Thebailere karşı saldıran iri bedenli güçlü bir adam. Aiskhylos, onun kalkanına Preso polin / şehir uçuran diye yazdığından söz eder (Hepta epi Thebas, 6, 434). Adı dumanla bağıntılıdır ve ölümünün Zeus'un şimşeğinden olduğu ima edilir.

<sup>[38]</sup>Kâhin Amphiaraos, Thebai'den uzaklaştığı sırada arabasıyla birlikte, Zeus'un bir depremle ülkede açtığı bir uçuruma düşer.

[39]Olasılıkla metin eksik.

[40]Yazar insan ruhunun ölümden sonraki kaderiyle ilgili görüşleri, Helene, 1014-1016'da bildirir. Buna göre, ölülerin ruhu, sonsuz havayla birleşmekteydi.



[\[4\]](#)Atina.

<sup>[42]</sup>“Sparta”lar, ejderhanın dişlerinden silahlı olarak biten adamlar. Ejderi öldürdükten sonra, dişlerini Thebai’nin kurucusu Kadmos toprağa ekmişti. Burada elbette Thebaili ataları demek istenilmektedir.

[43] Savaş ve bilgelik tanrıçası Athena'nın sıfatı.

<sup>[44]</sup>İnakhos'un kızı İo'dur. Hera, Zeus'un ona âşık olmasını kıskanan Hera, kızı ineğe çevirir. Zeus'la İo'nun bu birleşmesinden Epaphos doğar. Bu kişiden de Argos soyunun kurucusu Danaos gelir.

[\[45\]](#)Dirkis. Thebai’de bir pınar.

[46]Thebai'nin yedi kapısından biri. Adını, Kadmos'un karısı Armonia'nın annesinden alır.

<sup>[47]</sup>Atina Akropolisi'nin eski bir söylenişı (olasılıkla ilk kralları Kekrops'un adına hitaben).

[48] Attika kıyılarında (paralia) oturanlara “Paraloi” denilirdi.



<sup>[49]</sup>Amphionas, kardeşi Zetho’yla birlikte Thebai kentinin surlarını inşa etmiştir. Zetho iri taşları taşıyor, Amphionas da müziğıyle onları yerine koyuyordu.

<sup>[50]</sup>Kranaides, Attika'nın ilk krallarından olan Kranaos'un soyundan gelen Atinalılara denilirdi. Krallığından dolayı, Atina kentine bir zaman Kranae denilirdi. Daha sonra, Kranaos'un bakire olarak ölen kızı Atthida'nın onuruna, Kranae adı Attika olarak değiştirildi.

<sup>[51]</sup>Epidauros'daki azılı haydut Periphetes'in korkunç topuzundan söz edilmektedir, Theseus, adamı öldürdükten sonra, sopayı kendine almıştı.

<sup>[52]</sup>Hiçbir gelenek, uzlaşma konusunda Eteokles'in bir girişiminden söz etmez. Belki ozan, M.Ö. 425 yılında Lakedaimonialıların Atinalılara sunduğu barış önerilerini ima etmektedir (Thukydides, 4. kitap, 17-23).

[53]Modern Yunanca çevirisinde tamamlayıcı olması için buradaki cümle: “Bütün bunları tek başına Theseus mu yaptı?” şeklinde kurgulanmıştır.

[54] Açıkça, Aiskhylos'un Thebai'ye Karşı Yediler'de Eteokles ve haberci tarafından yedi Argoslu ve yedi rakip Thebaili önderlerinin betimlendiği sahne ima edilmektedir. Özellikle haberci, ayrıntılarıyla kalkanlarında bile neyin resmedildiğini belirtmek konumundadır.

<sup>[55]</sup>Kapaneus için krş. Aiskhylos, Thebai'ye Karşı Yediler, dize 425 vd; Euripides, Phoinissai, dize 180 vd.

<sup>[56]</sup>Euadne'nin erkek kardeşi, İphes'in oğlu, 1036. dizede geğtiği gibi. Aiskhylos da Thebai'nin Neistes kapısına gömülen komutan olarak ondan söz eder (bkz. Thebai'ye Karşı Yediler, dize 458 vd).



[57]Atalante ile Meleagros ya da Melanionas'ın oğlu olan Parthenopaios'un, bazen Arkaslı bazen de Argoslu olduğu sanılır. Bir söylenceye göre adı, annesinin uzun süre bakire (kızoğlankız) kalmasından gelmekteydi. Bir diğer söylenceye göre, annesinin istediği üzerine, çocukluk yıllarını Parthenio dağında geçirmişti.

<sup>[58]</sup>Kalydona kralı Oineus'un oğlu ve dolayısıyla Tydeus ve Deianeira'nın da kardeşı. Meleagros adı, tanrıça Artemis'in Kalydona'ya gönderdiği ve tarlaları ezip geçen yaban domuzuyla bağıntılıdır.

[59]Yerin ve göğün tanrısı, tanrıların en güçlüsü, baş tanrı Zeus.

<sup>[60]</sup>Doğum tanrıçası olarak Artemis, anlaşılan Eileithia (Doğum tanrıçası) ile özdeşleştirilmekte.

[61] Mezar odaları.

<sup>[62]</sup>Baklılar, doğa ve şarabın tanrısı Dionysos'a ayin ederlerdi. İbadetleri özellikle tanrısal delilik, çılgınlık içinde geçerdi.

[63]Fersefone (olasılıkla daha sonraları Persephone) bereket ve toprak tanrıçası Demeter’in kızıydı. Yeraltı tanrısı Hades, Fersafone’yi kaçırmış, böylece ölüler ülkesinin kraliçesi olmuştu.

<sup>[64]</sup>Akıl, savaş ve bilgelik tanrıçası olan Athena, ayrıca aklın ürünü olduğu için kadınların yaptığı dokumacılık ve el sanatlarının da tanrıçasıydı.



[65] İphes'in çocukları olan Eteokles ve Euadne'nin ölümü, Oidipus'un laneti ve krallık için oğullarının kavgasını çağrıştırmaktadır.

[\[66\]](#)Atina' yı.

[67]Troia.

[68]Her yeri aydınlattığı için geleceği de bilen ve güneş simgeleyen tanrı Apollon.